

ความปรองดองจากรากหญ้า:
ถอดบทเรียนการริเริ่มสร้างความปรองดองโดยเหยื่อและโดยชุมชน
ในเมืองกรีนส์โบโร มลรัฐนอร์ทแคโรไลนา ประเทศสหรัฐอเมริกา

Reconciliation from Grassroots: Lesson Learned Initiated from Victims and Communities in Greensboro, North Carolina, USA.

ศิวัช ศรีโกคางกุล*

บทคัดย่อ

เหตุการณ์การสังหารหมู่ที่กรีนส์โบโร (Greensboro Massacre) ในวันที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ. 1979 จากฝีมือของสมาชิกองค์กรคู คลักซ์ คลัน (Ku Klux Klan) ซึ่งเป็นชาวอเมริกันผิวขาวฝึกไพลัทธินาซี ที่กระทำต่อสมาชิกพรรคแรงงานคอมมิวนิสต์ ซึ่งสมาชิกประกอบด้วยคนผิวสีและค่อนข้างยากจน ส่งผลให้สมาชิกพรรคแรงงานคอมมิวนิสต์เสียชีวิตทันทีจำนวน 4 ราย บุคคลทั่วไป 1 รายและบาดเจ็บนับ 10 ราย อย่างไรก็ตาม ในปี ค.ศ. 2003 เหยื่อ และสมาชิกแต่ละภาคส่วนในเมืองกรีนส์โบโรได้ร่วมกันจัดตั้งคณะกรรมการค้นหาความจริงเพื่อความปรองดองกรีนส์โบโร (Greensboro Truth and Reconciliation Commission) ซึ่งเป็นคณะกรรมการปรองดองแรกของโลกที่ริเริ่มมาจากประชาชนรากหญ้า และคณะกรรมการฯ นี้ได้รับการยอมรับจากองค์กรอื่นๆ จำนวนมาก ดังนั้น บทความทางวิชาการนี้ ผู้เขียนจึงสนใจถอดบทเรียนการทำงานของคณะกรรมการฯ โดยผู้เขียนจะชี้ว่า คณะกรรมการฯ ได้ใช้แนวคิดความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ซึ่งมีสาระใจกลางคือการไม่มุ่งแก้แค้นผู้ก่อความรุนแรง เป็นหลักในการสร้างความปรองดอง ควบคู่กับการเน้นการสานเสวนาถึงปัจจัยสาเหตุโครงสร้างความรุนแรง ช่วงขณะและผลกระทบของเหตุการณ์ในปี ค.ศ. 1979 โดยนำทุกภาคฝ่ายเข้ามาพูดและรับฟังซึ่งกันและกัน ภายใต้บรรยากาศประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม และผู้เขียนเสนอว่า ชุมชนแห่งใดก็ตามที่ประสบพบเจอโศกนาฏกรรมแบบกรีนส์โบโร สามารถนำตัวแบบการสร้างความปรองดองนี้ไปพิจารณาปรับประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างความปรองดองซึ่งมาจากการริเริ่มของผู้คนในชุมชนเอง

คำสำคัญ: ความปรองดอง, คณะกรรมการค้นหาความจริงเพื่อความปรองดองกรีนส์โบโร

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำ วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ดร.)

Abstract

On November 3rd, 1979, the Greensboro Massacre perpetrated by members of the Ku Klux Klan which is were white American members of pro-Nazi group. The victims were members of the Communist Workers' Party, mostly rather poor people of color. The attack left five people dead and ten injured. In 2003, the victims and members of various parties in Greensboro established a committee called "Greensboro Truth and Reconciliation Commission" to investigate the incident. This commission was the world's first grassroots-initiated reconciliation commission. This commission was also well recognized by various organizations. The author of this article intended to reflect on lessons learned from the work of the committee. The author will focus on how the committee employed the concept of restorative justice. The core concepts include non-revenge and non-violence. At the same time this concept works along with deliberative dialogue relating to the cause and structure of violence during the 1979 Massacre and its impact. The process moved along with dialogue among involved parties. All participants listened to each other in a participatory democratic atmosphere. The author also proposed that if any community in the world faces a tragedy like the Greensboro Massacre, this lessons learned model for conflict resolution can be applied at the initiative of the people in the community themselves.

Keywords: reconciliation, Greensboro Truth and Reconciliation Commission.

บทนำ

เรื่องราวและเรื่องเล่าที่เกี่ยวข้องกับลัทธิเหยียดเชื้อชาติ (racism) เกิดขึ้นเป็นเวลานานนับตั้งแต่มีการค้นพบบุกเบิกประเทศสหรัฐอเมริกา แต่เดิมชาวอินเดียแดงพื้นถิ่นตกเป็นเหยื่อของลัทธิเหยียดเชื้อชาติ ต่อมา คนผิวสีซึ่งทะลักเข้ามาจำนวนมากจากทวีปแอฟริกาในอุตสาหกรรมการค้าทาสได้ตกเป็นเหยื่อของลัทธิดังกล่าว สงครามกลางเมืองระหว่างฝ่ายเหนือกับฝ่ายใต้ระหว่างปี ค.ศ. 1861-1865 ได้เดิมพันกับ

นโยบายการคงไว้หรือการเลิกทาสคนผิวสีเป็นหมุดหมายสำคัญ แม้ว่าโลกในศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา โดยเฉพาะหลังสงครามโลกครั้งที่สอง แนวคิดสิทธิมนุษยชนบนหลักการว่า มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกันโดยไม่กีดกันและเลือกปฏิบัติต่อความแตกต่างทางเพศ เชื้อชาติ สีผิว ศาสนา อุดมการณ์ ฯลฯ ถือว่าเป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ตาม ลัทธิเหยียดเชื้อชาติกลับดำรงอยู่และทรงพลังอย่างยิ่งในสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะช่วงทศวรรษระหว่าง 1950-

1990 เมื่อพิจารณาจากคดีฆาตกรรมและการเลือกปฏิบัติจำนวนมากที่มีต่อคนผิวสี ในแง่นี้ ดร.มาร์ติน ลูเธอร์ คิง (Martin Luther King, 1986: 608) นักเคลื่อนไหวผิวสีสันติวิธีชาวอเมริกันคนสำคัญได้กล่าวถึงเนื้อในของประเทศสหรัฐอเมริกา ว่ามีลักษณะเป็น “ความชั่วร้ายอันฝังรากลึกไว้ด้วยลัทธิเหยียดเชื้อชาติ” (tenacious evil of racism)

ถึงแม้การใช้ความรุนแรงและการข่มขู่เหยียดต่อคนผิวสีจะเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากนับมิถุนายนในสังคมอเมริกันอย่างไรก็ตาม บทความนี้ผู้เขียนจะพิจารณาเฉพาะเพียงเหตุการณ์หนึ่งที่ชาวผิวสี และชาวอเมริกันเชื้อสายยิวในเมืองกรีนส์โบโร มลรัฐนอร์ทแคโรไลนา ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ขนานนามเหตุการณ์ดังกล่าวว่าเป็น “การสังหารหมู่ที่กรีนส์โบโร” (Greenboro Massacre) เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ. 1979 โดยผู้ก่อความรุนแรงเป็นชาวอเมริกันหัวรุนแรงฝึกฝั ลัทธินาซี ซึ่งเรียกตนเองว่า องค์การคู คลักซ์ คลัน (Ku Klux Klan) (เนื้อหานี้จากนี้จะเรียกว่า องค์การคลัน) ได้กราดยิงสมาชิกพรรคแรงงานคอมมิวนิสต์ (Communist Works Party- เนื้อหานี้จากนี้จะเรียกว่า พรรค CWP) โดยสมาชิกพรรคส่วนใหญ่เป็นชาวผิวสีที่ฐานะยากจน การกราดยิงเกิดขึ้นในวันเดินขบวนเรียกร้องความเป็นธรรมและความยุติธรรมของพรรค CWP ส่งผลให้สมาชิกของพรรค CWP เสียชีวิตจำนวน 4 ราย บุคคลทั่วไปเสียชีวิต 1 ราย และบาดเจ็บนับสิบราย

กระนั้นก็ตาม หลังจากเหตุการณ์ “การสังหารหมู่ที่กรีนส์โบโร” ผ่านไปกว่าสองทศวรรษ คนรัก ญาติพี่น้องของผู้เสียชีวิต ผู้บาดเจ็บ อดีตสมาชิกพรรค CWP และประชาชนในเมืองกรีนส์โบโร ได้ร่วมกันจัดตั้งคณะกรรมการค้นหาความจริงเพื่อความปรองดองกรีนส์โบโร (Greensboro Truth and Reconciliation Commission) ในปี ค.ศ. 2003 และนำเสนอรายงานฉบับสมบูรณ์ในปี ค.ศ. 2006

การจัดตั้งคณะกรรมการค้นหาความจริงเพื่อความปรองดองเป็นความพยายามสร้างข้อคำนึงอย่างเป็นระบบต่ออาชญากรรมและความรุนแรงในอดีต ซึ่งรวบรวมเรื่องราวออกสู่สาธารณะว่าเกิดอะไรขึ้น ใครที่ทุกข์ทรมาน ใครคือผู้รับผิดชอบและควรรับผิดชอบอย่างไร (Lederach, 2005) โดยทั่วไปแล้วหลักการของการจัดตั้งคณะกรรมการค้นหาความจริงเพื่อความปรองดองมักจะมุ่งไปที่ 1) ศึกษาเหตุการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนในอดีตที่ผ่านมา 2) ศึกษาแบบแผนของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น 3) ตั้งประชาชนผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ดังกล่าวเข้ามามีส่วนร่วมให้ข้อมูลและแบ่งปันประสบการณ์ให้มากและกว้างขวางที่สุด 4) คณะกรรมการเป็นองค์กรที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นมาชั่วคราวและต้องเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์ออกมา และ 5) การคงอยู่ของคณะกรรมการต้องได้รับการรับรองอันมีผลตามกฎหมายโดยรัฐ (Hayner, 2010)

ถึงแม้การจัดตั้งคณะกรรมการค้นหาความจริงเพื่อความปรองดองมักจะเกิดขึ้นภายหลังความรุนแรงในประเทศ จำนวน 40 แห่ง นับตั้งแต่ทศวรรษที่ 1970 เป็นต้นมาจนถึงปี ค.ศ. 2009 ไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการตรวจสอบค้นหาความจริงเกี่ยวกับคนหาย (National Commission on the Disappearance of Persons) ของประเทศอาร์เจนตินา ในปี ค.ศ. 1983 คณะกรรมการระดับชาติเพื่อความจริงและการสมานฉันท์ (National Commission on Truth and Reconciliation) ของประเทศชิลีใน ค.ศ. 1990 คณะกรรมการสัจจะและสมานฉันท์ของแอฟริกาใต้ (Truth and Reconciliation Commission) ในปี ค.ศ. 1995 เป็นต้น ทว่าคณะกรรมการฯ กรีนส์โบโร มีความแตกต่างจากคณะกรรมการฯ อื่นๆ อย่างน้อย 5 ประการด้วยกัน ดังนี้

ประการที่หนึ่ง คณะกรรมการฯ กรีนส์โบโร จัดตั้งขึ้นภายใต้เงื่อนไขการไม่เปลี่ยนแปลงผ่านทางการเมือง

แม้คณะกรรมการฯ กรีนส์โบโรถือเป็นคณะกรรมการสร้างความปรองดองแห่งแรกในประเทศสหรัฐอเมริกา แต่ประเทศสหรัฐอเมริกาไม่เคยเกิดการเปลี่ยนผ่านจากระบบอำนาจนิยมเดิมที่การใช้อำนาจรัฐรายล้อมไปด้วย การละเมิดสิทธิมนุษยชนไปสู่ระบอบใหม่ที่เป็นประชาธิปไตยอันแตกต่างไปจากเดิม กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ไม่เปลี่ยนผ่านจากรัฐบาลที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนไปสู่รัฐบาลใหม่ การไม่เปลี่ยนผ่านสื่อความหมายว่า โครงสร้างทางการเมืองและทางสังคมที่เอื้อต่อการใช้ ความรุนแรงและความยุติธรรมแบบเดิมยังคงดำรงอยู่ ดังนั้น การทำงานสร้างความปรองดองจึงมักพบกับ อุปสรรคต่างๆ นานา ทั้งนี้คณะกรรมการปรองดองซึ่งถูก จัดตั้งขึ้นภายใต้เงื่อนไขการไม่เปลี่ยนผ่านมีเพียง 3 แห่ง เท่านั้นคือ คณะกรรมการฯ กรีนส์โบโร คณะกรรมการฯ ของประเทศแคนาดา และคณะกรรมการฯ ของประเทศ ออสเตรเลีย อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการฯ ในสอง ประเทศหลัง ได้รับการจัดตั้งขึ้นโดยรัฐบาลกลางของประเทศ

ประการที่สอง คณะกรรมการฯ กรีนส์โบโร เป็น คณะกรรมการปรองดองแห่งแรกและแห่งเดียวที่ริเริ่ม และจัดตั้งโดยประชาชนรากหญ้า (Androff, 2010: 269) และคณะกรรมการฯ เรียกแทนตนเองว่าเป็น คณะกรรมการรากหญ้า (grassroots commission) แตกต่างจากคณะกรรมการฯ อื่นที่แทบทั้งหมดถูกจัดตั้ง โดยรัฐบาลประเทศนั้นๆ หรือกระทั่งจัดตั้งโดยองค์การ ระหว่างประเทศ เช่น กรณีสหประชาชาติเข้ามามีส่วน จัดตั้งคณะกรรมการสัจจะเพื่อเอลซัลวาดอร์ ค.ศ. 1992 และคณะกรรมการสร้างความกระจ่างในประวัติศาสตร์ ของประเทศกัวเตมาลาในปี ค.ศ. 1994 อนึ่ง จากการ รวบรวมจำนวนคณะกรรมการปรองดองจำนวน 40 แห่ง นับตั้งแต่ทศวรรษที่ 1970 เป็นต้นมาจนถึงปี ค.ศ. 2009 ของพริสซิลลา เฮย์เนอร์ (Priscilla Hayner, 2010) เฮย์เนอร์ได้นำรวบรวมคณะกรรมการฯ กรีนส์โบโร เป็น หนึ่งในจำนวน 40 แห่งด้วย

ประการที่สาม คณะกรรมการฯ กรีนส์โบโร เป็น คณะกรรมการฯ ที่ประชาชนรากหญ้า อันประกอบด้วย คู่รัก ญาติพี่น้องของผู้เสียชีวิต ผู้บาดเจ็บและประชาชน ในเมืองกรีนส์โบโร เข้ามาดำเนินการและบริหารงานเอง ตั้งแต่ต้นน้ำยันปลายน้ำ เริ่มตั้งแต่กระบวนการ ประชาสัมพันธ์ การสรรหา การคัดค้านกรองและการ คัดเลือกคณะกรรมการฯ ที่ชัดเจนและได้มาซึ่ง คณะกรรมการจำนวน 7 คน การดำเนินการของ ประชาชนรากหญ้ายังกระทำการจัดหางบประมาณ การจัดทำประชาพิจารณ์ การสัมภาษณ์ การทำกิจกรรม ต่างๆ ทั้งหมดและการเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์ กล่าวได้ว่า การดำเนินงานของคณะกรรมการฯ เป็น ลักษณะจากล่างสู่บน (bottom-up) แตกต่างจาก ประเทศอื่นๆ ที่มีลักษณะบนสู่ล่าง (top-down)

ประการที่สี่ คณะกรรมการฯ กรีนส์โบโร จัดตั้ง ภายใต้บรรยากาศการคัดค้านและไม่รับรองการดำรงอยู่ จากเทศบาลเมืองกรีนส์โบโรด้วยคะแนนเสียง 6-3 เสียง ในปี ค.ศ. 2003 และการต่อต้านจากคนผิวขาวจำนวนมาก เนื่องจากไม่พอใจหากจะมีการฟื้นฟูหาตะเข็บ อันจะนำไปสู่การสร้างชุมชนเคื่อง และความขัดแย้ง ในเมืองกรีนส์โบโรอย่างไม่จบสิ้น อย่างไรก็ตาม ด้วยความ อดทนและไม่ย่อท้อต่อการทำงานความจริงในเหตุการณ์วันที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ. 1979 ให้ปรากฏ และการยืนหยัด ต่อการสร้างความปรองดองภายในเมืองกรีนส์โบโร เพื่อ มิให้เหตุการณ์ความรุนแรงจากลัทธิเหยียดเชื้อชาติ หวนกลับมาเกิดขึ้นอีก คณะกรรมการฯ จึงสามารถ ทำงานของตนเองได้ดีที่สุดเท่าที่ทำได้ภายใต้เงื่อนไข อันจำกัด แม้ไม่สามารถกล่าวได้ว่า ประสบความสำเร็จ เต็มที่ก็ตาม กระนั้นก็ดี ในช่วงหนึ่งทศวรรษที่ผ่านมา เทศบาลเมืองกรีนส์โบโรได้เปลี่ยนใจหันกลับมา สนับสนุนการทำงานและรับรองการคงอยู่ ตลอดจน ชื่นชมการทำงานของคณะกรรมการฯ ด้วยคะแนน 5-4 เสียง ในปี ค.ศ. 2009 พร้อมกับออกแถลงการณ์ แสดงความเสียใจต่อเหตุการณ์วันที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ.

1979 ถ้อยแถลงระบุว่า “ด้วยการตระหนักถึงความล้มเหลวต่อการจ้างงานในเมืองและความรับผิดชอบสาธารณะต่อเหตุการณ์ในช่วงเวลาขณะนั้นที่ไม่เพียงพอ เทศบาลเมืองกรีนส์โบโรขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้งต่อเหตุการณ์วันที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ. 1979 ซึ่งส่งผลให้เกิดการสูญเสียชีวิตจำนวน 5 รายและทำให้ชุมชนแตกแยกขั้นเลวร้าย” ถึงแม้ว่าเทศบาลเมืองกรีนส์โบโรปฏิเสธจะกล่าวคำขอโทษต่อเหตุการณ์ดังกล่าว ทว่าการกล่าวแสดงความเสียใจถือว่าเป็นการแสดงออกอย่างเป็นทางการครั้งแรกของเทศบาลเมืองกรีนส์โบโรที่ตระหนักถึงการสูญเสียชีวิตและความเจ็บปวดที่เคยเกิดขึ้นในเมืองกรีนส์โบโรเมื่อ 30 ปีก่อน ไม่เพียงเท่านี้ของเทศบาลเมืองกรีนส์โบโรเท่านั้น มหาวิทยาลัยอีโมรี (Emory) และ มหาวิทยาลัยมิสซิสซิปปี (Mississippi) ได้จัดตั้งศูนย์ศึกษาการค้นหาความจริงเพื่อความปรองดอง (Truth and Reconciliation Center) เนื่องจากได้รับอิทธิพลและแรงบันดาลใจจากการทำงานของคณะกรรมการฯ กรีนส์โบโร เช่นเดียวกับชุมชนคนผิวสีมากกว่า 6 ชุมชนในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้จัดตั้งคณะกรรมการค้นหาความจริงเพื่อความปรองดองในพื้นที่ตนเอง โดยมีเป้าหมายเพื่อมุ่งศึกษาโครงสร้างที่ค้ำยันให้การใช้ความรุนแรงเป็นเรื่องปกติ โดยเฉพาะโครงสร้างฐานคิดเรื่องความไม่เสมอภาค ความไม่ยุติธรรม สิทธิมนุษยชน ลัทธิเหยียดเชื้อชาติ ฯลฯ และเพื่อท้าทาย/ปะทะต่อโครงสร้างดังกล่าวแน่นอนว่าชุมชนเหล่านี้ได้รับพลังเชิงบวกจากการทำงานของคณะกรรมการฯ กรีนส์โบโร และนำคณะกรรมการฯ กรีนส์โบโรเป็นต้นแบบในการทำงาน อนึ่ง การเติบโตของประชาชนรากหญ้าในการลุกขึ้นมาจัดการสร้างความปรองดองด้วยตนเอง แสดงให้เห็นถึงความล้มเหลวของภาครัฐที่มองข้ามความสำคัญของการสร้างความปรองดอง (Inwood, 2012a: 1465)

ประการที่ห้า คณะกรรมการฯ กรีนส์โบโร ยึดถือแก่นแกนการทำงานภายใต้มนต์ศักดิ์ศรีความยุติธรรม

สมานฉันท์ (restorative justice) เท่านั้น ดังนั้น จึงจะไม่มีการค้นหาความจริงเพื่อลงโทษผู้ก่อความรุนแรง ดังเช่นคณะกรรมการฯ ของประเทศอาร์เจนตินา ซิลีกัวเตมาลา รวันดา เป็นต้น และเมื่อเป็นคณะกรรมการฯ ที่จัดตั้งโดยปราศจากอำนาจตามกฎหมายรองรับ คณะกรรมการฯ จึงไม่มีอำนาจในการเรียกผู้ก่อความรุนแรงเข้ามาสารภาพความผิดที่ได้ทำลงไปเพื่อแลกกับการนิรโทษกรรมดังเช่นคณะกรรมการฯ ของประเทศแอฟริกาใต้และเซียร์ราลีโอน กล่าวให้ชัดเจนคือ ถึงแม้คณะกรรมการฯ กรีนส์โบโรมุ่งให้ความสำคัญกับการทำความจริงและการสร้างความปรองดอง แต่พวกเขาให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูและซ่อมแซมความสัมพันธ์ของทุกคนในสังคมมากกว่าจะอาศัยความจริงเพื่อไปดำเนินคดีหรือเรียกร้องการลงโทษกับผู้ก่อความรุนแรง

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น จึงนำไปสู่คำถามสำคัญว่า ในเมื่อคณะกรรมการฯ กรีนส์โบโร มีลักษณะเด่นจำเพาะเป็นของตนเองและได้รับการยึดถือเป็นแบบอย่างในการสร้างความปรองดองที่ริเริ่มมาจากประชาชนรากหญ้า เราจะสามารถถอดบทเรียนหรือทำความเข้าใจการทำงานและมนต์ศักดิ์ศรี (concept) ที่อยู่เบื้องหลังการทำงานสร้างความปรองดองของคณะกรรมการฯ ได้อย่างไร บทความนี้จึงมุ่งที่จะตอบคำถามนี้เป็นหลักใหญ่ใจความ โดยบทความประกอบด้วย 4 หัวข้อ ได้แก่ เหตุการณ์ “การสังหารหมู่ที่กรีนส์โบโร” ในวันที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ. 1979, การจัดตั้งคณะกรรมการค้นหาความจริงเพื่อความปรองดองกรีนส์โบโร (Greensboro Truth and Reconciliation Commission) ในปี ค.ศ. 2003, ถอดบทเรียนการทำงานของคณะกรรมการฯ กรีนส์โบโร และ บทสรุป

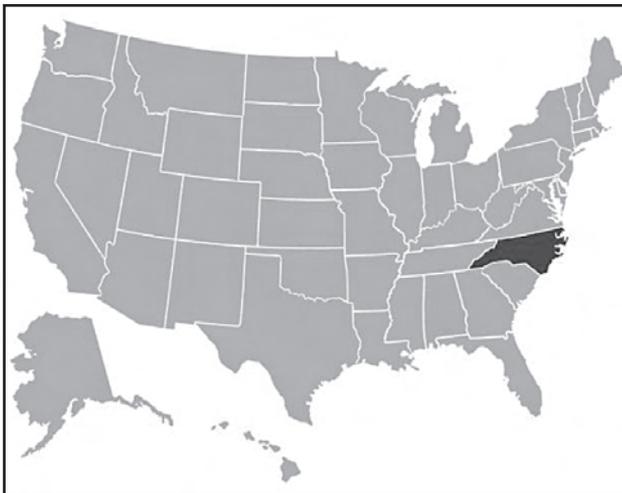
เหตุการณ์ “การสังหารหมู่ที่กรีนส์โบโร”

มลรัฐนอร์ทแคโรไลนาตั้งอยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศสหรัฐอเมริกาและเป็นมลรัฐที่มีประวัติศาสตร์

ยาวนานอันเกี่ยวข้องกับลัทธิเหยียดเชื้อชาติ เหยียดสีผิว การกีดกัน การเลือกปฏิบัติและการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เป็นธรรมต่อคนผิวสี (Inwood, 2012b: 610) ในช่วงต้นทศวรรษที่ 1960 อุตสาหกรรมทอผ้าเป็นอุตสาหกรรมที่เจริญรุ่งเรืองเป็นอย่างยิ่ง โดยแรงงานส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนผิวสี ทว่าในช่วงทศวรรษที่ 1970 มีการนำเข้าผ้าทอราคาถูกลงจากต่างประเทศเข้ามาจึงทำให้แรงงานคนผิวสีได้รับผลกระทบ ไม่ว่าจะเป็นค่าแรงขั้นต่ำที่ถูกกด การถูกไล่ออกจากงานและเกิดการว่างงานจำนวนมาก แรงงานผิวสีเหล่านี้จึงร่วมกับนักเคลื่อนไหวเรียกร้องสิทธิพลเมือง และนักเคลื่อนไหวต่อต้านการเหยียดเชื้อชาติ ได้จัดตั้งพรรคแรงงานคอมมิวนิสต์ (Communist Works Party- CWP) ในปี ค.ศ. 1973 โดยยึดถือนำอุดมการณ์ของเหมา เจ๋อตุง เป็นแนวทางในการต่อสู้เพื่อเรียกร้องความยุติธรรมทางสังคม

เรียกร้องสิทธิแรงงานและต่อต้านระบบทุนนิยมและลัทธิเหยียดเชื้อชาติ (anti-capitalist and anti-racist) ขณะเดียวกัน ภายใต้บริบทสงครามเวียดนามทำให้ชาวอเมริกันจำนวนมากเริ่มเกลียดผู้ฝึกฝใจคอมมิวนิสต์ เช่นเดียวกับที่รังเกียจคนผิวสีมาก่อนหน้านี้แล้ว ทำให้กลุ่ม CWP ตกเป็นเป้าโจมตีของกลุ่มต่างๆ มากมาย โดยเฉพาะจากองค์กรคุคลักซ์ คลัน (Ku Klux Klan-คลัน) ซึ่งเป็นศูนย์รวมของชาวอเมริกันหัวรุนแรงฝึกฝใจลัทธินาซีและเป็นองค์กรที่มีบทบาทและทรงอิทธิพลอย่างยิ่งในมลรัฐนอร์ทแคโรไลนา โดยพรรค CWP เชื่อว่าชนชั้นนายทุนเป็นผู้อยู่เบื้องหลังการทำให้กิจกรรมของกลุ่มคลัน เนื่องจากต้องการสลายไม่ให้ชนชั้นแรงงานรวมกลุ่มกันได้อย่างเข้มแข็ง (Cunningham, Nugent, & Slodden, 2010: 1518)

ภาพที่ 1: ที่ตั้งมลรัฐนอร์ทแคโรไลนา ประเทศสหรัฐอเมริกา (อ้างอิงใน 50 States, 2016)

ภาพที่ 2: ป้ายรณรงค์ต่อต้านคอมมิวนิสต์ขององค์กรคลันในมลรัฐนอร์ทแคโรไลนา (อ้างอิงใน Democratic underground, 2016)

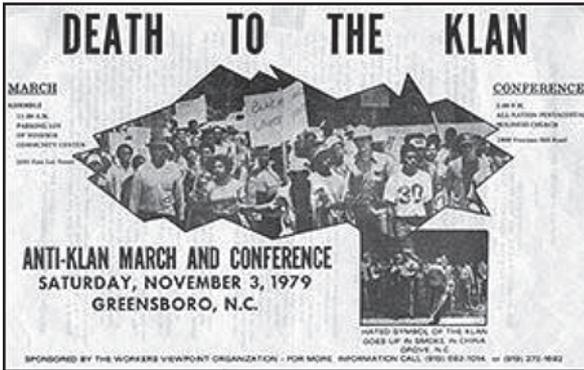

องค์กรคลันได้ทำกิจกรรมเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องเพื่อแสดงออกถึงความเกลียดชังที่มีต่อพรรค CWP กิจกรรมหลักคือ การระดมมวลชนมาชกเพื่อไปลอบทำร้ายสมาชิกพรรค CWP เหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นในวันที่ 8 กรกฎาคม ค.ศ. 1979 เมื่อองค์กรคลันได้จัดฉาย

ภาพยนตร์เรื่อง “The Birth of a Nation” อันเป็นภาพยนตร์คลั่งชาติที่มีเนื้อหาสนับสนุนลัทธิเหยียดเชื้อชาติอย่างรุนแรง ซึ่งสร้างความโกรธเคืองให้สมาชิกพรรค CWP เป็นอย่างยิ่ง (Cunningham, Nugent, & Slodden, 2010: 1455) ต่อมา โศกนาฏกรรมอัน

เคราะห์สาหัสเกิดขึ้นได้เกิดขึ้นในวันเสาร์ที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ. 1979 ณ เขตชุมชนมอร์นิงไซด์ โฮมส์ (Morningside Homes) เมืองกรีนส์โบโร มลรัฐนอร์ทแคโรไลนา

ภาพที่ 3: ป้ายเชิญชวนเดินขบวนต่อต้านองค์กรคัลันของพรรค CWP ในวันเสาร์ที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ. 1979 (อ้างอิงใน Banker's Notes, 2013)

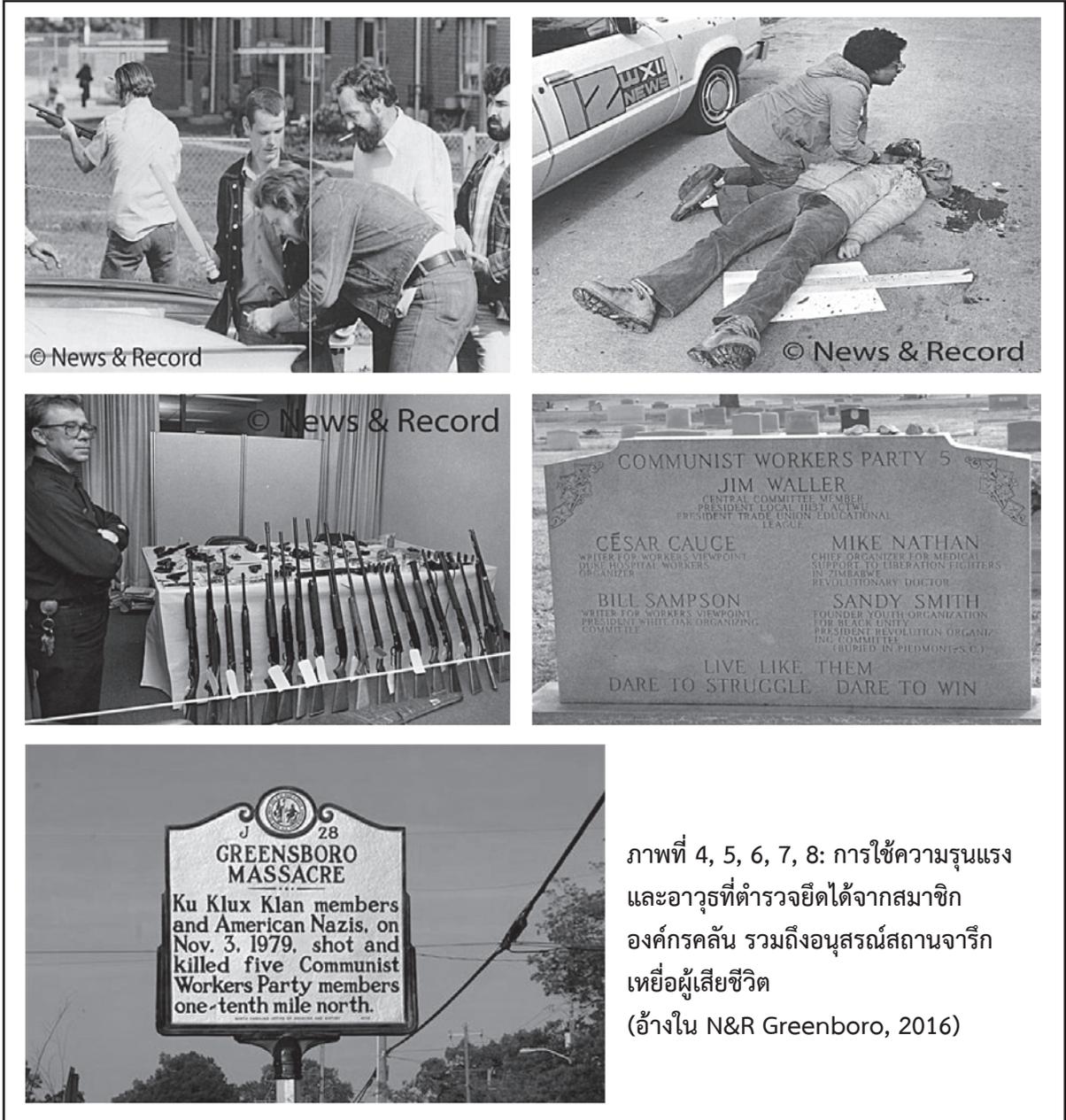

ในวันดังกล่าวสมาชิกพรรค CWP กว่า 50 คน ได้เดินขบวนสำแดงกำลังเพื่อต่อต้านองค์กรคัลันโดยได้ขออนุญาตเดินขบวนจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ (parade permit) ไว้ก่อนหน้านี้แล้ว เหตุการณ์เลวร้ายเกิดขึ้นเมื่อสมาชิก 37 คนขององค์กรคัลันได้ขับรถยนต์ 8 คันพร้อมมีอาวุธร้ายแรงในรถ ฝ่าผู้ชุมนุมเข้ามา โดยเปิดกระสุนและตะโกนเหยียดหยามอย่างรุนแรงใส่ผู้เดินขบวนด้วยคำพูดซ้ำๆ ว่า Nigger (นิโกร) Kike (ยิว) และ Nigger's Lover เพื่อสื่อว่าชาวยิวเป็นคู่รักของคนผิวสี (Bermanzohn, 1998: 70) ทันใดนั้น สมาชิกองค์กรคัลันได้ลงมาจากรถและได้ใช้เวลา 88 วินาที ใช้ทั้งปืนยาวและปืนสั้นกราดยิงและยิงระยะประชิดต่อสมาชิกพรรค CWP ด้วยกระสุนกว่า 21 นัด ขณะที่สมาชิกพรรค CWP ได้ใช้ปืนสั้นยิงตอบโต้สมาชิกองค์กรคัลัน 18 นัด (McCarty, 2013: 112) การต่อสู้ดังกล่าวส่งผลให้สมาชิกพรรค CWP เสียชีวิตทันทีจำนวน 4 ราย ได้แก่ จิม วอลเลอร์ (Jim Waller) แซนดี สมิต (Sandi Smith) ซีซาร์ เคาซ์ (Cesar Cauce) และ บิล แซมสัน (Bill Sampson) ผู้เสียชีวิตอีกหนึ่งรายคือคุณหมอไมค์

นาธาน (Mike Nathan) แม้ตนเองไม่ได้เป็นสมาชิกพรรค CWP แต่เข้าร่วมชุมนุมเนื่องจากภรรยาของตนเองเป็นสมาชิกพรรค CWP และเหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลให้สมาชิกพรรค CWP ได้รับบาดเจ็บอีกจำนวน 8 ราย และช่างภาพได้รับบาดเจ็บ 1 ราย ส่วนสมาชิกองค์กรคัลันได้รับบาดเจ็บ 1 ราย (Cunningham, Nugent, & Slodden, 2010: 1521) ช่วงเวลาที่สมาชิกองค์กรคัลันกราดยิงนั้น ใบหน้าพวกเขาดูเบิกบาน มีความสุข และไม่สะทกสะท้านแต่อย่างใด (สามารถดูวิดีโอเหตุการณ์ทุกฉากย้อนหลังได้ใน Youtube) ที่เลวร้ายกว่าคือ ไม่มีตำรวจอยู่ใกล้เหตุการณ์เพื่อคอยอำนวยความสะดวกความปลอดภัยให้สมาชิกพรรค CWP แต่อย่างใด เหตุการณ์นี้ส่งผลให้ภรรยาผู้เสียชีวิต 4 คนต้องเป็นหม้าย และเด็กน้อย 3 คนต้องกำพร้าพ่อ ยิ่งกว่านั้น ภายหลังจากเหตุการณ์สังหารโหด ตำรวจยังกล่าวหาและตำหนิผู้เดินขบวนสมาชิกพรรค CWP ว่าเป็นต้นเหตุที่ทำให้เกิดเหตุการณ์นี้ สมาชิกพรรค CWP จำนวนหนึ่งถูกจับกุมและคุมขัง เทศบาลเมืองกรีนส์โบโรได้ประณามพวกเขาเช่นกัน ขณะที่ตำรวจและสื่อมวลชนได้ให้ข้อมูลบิดเบือนด้วยการระบุว่า เหตุการณ์นี้เป็นการต่อสู้ของกองกำลังติดอาวุธสองฝ่ายที่มีศักยภาพทัดเทียมกัน ก่อนหน้านี้ ผู้เห็นใจในชะตากรรมของเหยื่อเรียกเหตุการณ์นี้ว่าเป็น “การสังหารหมู่ที่กรีนส์โบโร” (Greenboro Massacre) แต่ตำรวจและสื่อมวลชนระบุว่า เป็นการปะทะกันระหว่างสองกลุ่มหัวรุนแรงที่มีอาวุธด้วยกันทั้งคู่ (two armed extremist groups) (Cunningham, Nugent, & Slodden, 2010: 1522) ทั่วๆ ที่หากพิจารณาข้อเท็จจริงจะพบว่า การชนอาวุธเข้ามาขององค์กรคัลันและการเริ่มต้นกราดยิงเป็นการแสดงเจตนาเพื่อเข้ามาสังหารสมาชิกพรรค CWP โดยตรง นอกจากนี้ สื่อมวลชนยังได้สร้างภาพให้เหยื่อกลายเป็นคนผิด และระบุอีกว่า ผู้เสียชีวิตและผู้บาดเจ็บมิได้เป็นคนในเมืองกรีนส์โบโร แต่หวังเข้ามาสร้างสถานการณ์ในเมือง (Androff, 2010: 270) กล่าวให้ถึงที่สุดแล้ว เหตุการณ์

สังหารหมู่นี้ได้สร้างรอยร้าวและบาดแผลให้กับเหยื่อและผู้เรียกร้องความยุติธรรมทางสังคม และยังตอกย้ำให้เห็นถึงความเกลียดชังจากการแบ่งแยกเชื้อชาติและชนชั้น

ตลอดจน ความไม่ไว้วางใจกันและกันในเมืองกรีนส์โบโร ซึ่งปรากฏอยู่ในระดับสูงเป็นอย่างยิ่ง (Jovanovic, 2012: 46) โปรดพิจารณาภาพดังนี้

ภาพที่ 4, 5, 6, 7, 8: การใช้ความรุนแรงและอาวุธที่ตำรวจยึดได้จากสมาชิกองค์กรคลื่น รวมถึงอนุสรณ์สถานจารึกเหยื่อผู้เสียชีวิต (อ้างอิงใน N&R Greenboro, 2016)

ต่อมา ญาติของผู้เสียชีวิตได้ต่อสู้และเรียกร้องให้มีการดำเนินคดีกับผู้ก่อความรุนแรง ผลปรากฏว่าคณะลูกขุนซึ่งเป็นคนผิวขาวทั้งหมด (All-White-Juries) ทั้งในศาลระดับรัฐและระดับมลรัฐพิพากษาว่า

ผู้ก่อความรุนแรงไม่มีความผิด เนื่องจาก “เป็นการกระทำเพื่อป้องกันตัวเอง” ทั้งๆ ที่ จากภาพที่ถูغبันทึกไว้แสดงให้เห็นว่าพวกเขาเริ่มต้นกราดยิงอย่างบ้าคลั่งใส่ผู้เดินขบวน รองศาสตราจารย์โจชัว อินวูด (Joshua

Inwood, 2012a: 1456) ระบุว่า คำพิพากษาของทั้งสองศาลมีผลกระทบกระเทือนประหลาด เนื่องจากสมาชิก 37 คนขององค์กรคลันได้เดินทางหลายไมล์เพื่อเข้าไปยังสถานที่เดินขบวนของสมาชิกพรรค CWP แถมยังขนอาวุธจำนวนมากไว้ในรถเพื่อเตรียมมาก่อนเหตุสังหารโดยตรง ตำรวจก็ทราบว่างค์กรคลันมีเจตนาเข้ามาลอบทำร้าย แต่ไม่อยู่ในสถานที่เกิดเหตุ ทั้งๆ ที่สมาชิกพรรค CWP ได้ขออนุญาตเดินขบวน (parade permit) ไว้แล้ว แต่คณะลูกขุนระบุว่า เนื่องจากสมาชิกพรรค CWP ได้ทำป้ายเชิญชวนเดินขบวนซึ่งมีข้อความว่า “จงตายซะองค์กรคลัน” (DEATH TO THE KLAN) จึงทำให้องค์กรคลันจำเป็นต้องใช้อาวุธปราบปรามสมาชิกพรรค CWP เพื่อป้องกันตนเอง คำพิพากษานี้ส่งผลให้แรงงานคนผิวสีจำนวนมากซึ่งสังกัดพรรค CWP รู้สึกสิ้นหวังต่อระบบยุติธรรมและกระหายอยากแก้แค้นต่อองค์กรคลันเป็นอย่างยิ่ง (Bermanzohn, 1998: 70) ทั้งนี้ ในปี ค.ศ. 1981 สถาบันเพื่อการศึกษาภาคใต้ (Institute for Southern Studies) สถาบันวิชาการไม่แสวงหากำไร ได้เปิดเผยรายงานว่า คณะผู้พิพากษาอัยการ และลูกขุนที่พิพากษาคดีสังหารหมู่นี้เป็นกลุ่มนิยมอุดมการณ์ทางการเมืองแบบขวาจัดและต่อต้านคอมมิวนิสต์ พวกเขาจึงมิได้เป็นกลางหรือปราศจากความลำเอียงตามอุดมคติที่ผู้ดำรงไว้ซึ่งความยุติธรรมควรจะเป็น ในรายงานยังระบุอีกว่า คณะลูกขุนจำนวนหนึ่งแสดงตนเองอย่างโจ่งแจ้งว่านิยมชมชอบลัทธินาซีและองค์กรคลัน และรายงานปิดท้ายว่า การสังหารหมู่นี้เกิดขึ้นจากการสมรู้ร่วมคิดระหว่างองค์กรคลัน สำนักงานตำรวจเมืองกรีนส์โบโร อัยการ รวมถึง ศาล (Inwood, 2012b: 611) ต่อมาในปี ค.ศ. 1985 ภรรยาของคุณหมอไมค์ นาธาน (Mike Nathan) ได้ยื่นเรื่องฟ้องศาลแพ่งเพื่อขอชดเชยค่าเสียหายจากสำนักงานตำรวจเมืองกรีนส์โบโร เนื่องจากมิได้ทำหน้าที่ปกป้องผู้เดินขบวน ศาลแพ่งได้พิพากษาให้สำนักงานตำรวจจ่ายเงินชดเชยจำนวน 351,000 เหรียญสหรัฐฯ ให้กับครอบครัวคุณหมอนาธาน (แม้คณะลูกขุนประกอบด้วย

หลายคน แต่มีคนผิวสีรวมอยู่ด้วย 1 คน) ขณะที่เหยื่อคนอื่นๆ ไม่ได้ยื่นเรื่องต่อศาลแพ่งแต่อย่างใดเนื่องจากความสิ้นหวังต่อกระบวนการยุติธรรมก่อนหน้านี้ (McCarty, 2013: 112)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ความขัดแย้งอันมีสาเหตุมาจากการแบ่งแยกเชื้อชาติและชนชั้นดำรงอยู่ฝังลึกในมลรัฐนอร์ทแคโรไลนา ประเทศสหรัฐอเมริกา ความขัดแย้งสั่งสมในระดับที่มากพอถึงขั้นที่สามารถนำไปสู่การใช้กำลังเช่นฆ่าอีกฝ่ายได้ง่ายดาย ดังเช่นที่สมาชิกองค์กรคลันกระทำต่อสมาชิกพรรค CWP และด้วยปัญหาโครงสร้างความยุติธรรม จึงทำให้ผู้ก่อความรุนแรงมีต้องรับผิดชอบใดๆ จากการสังหารหมู่ ซึ่งสร้างแผลเป็นทางจิตใจให้กับเหยื่อและแรงงานผิวสีในเมืองกรีนส์โบโรเรื่อยมา หัวข้อต่อไป ผู้เขียนจะพิจารณาถึงสาเหตุและจุดเริ่มต้นของการจัดตั้งคณะกรรมการค้นหาความจริงเพื่อความปรองดองกรีนส์โบโร (Greensboro Truth and Reconciliation Commission) เพื่อทำหน้าที่สะสางต้นทุนที่เกิดจากความรุนแรงของสังหารหมู่ครั้งนี้

การจัดตั้งคณะกรรมการค้นหาความจริงเพื่อความปรองดองกรีนส์โบโร

โศกนาฏกรรมจากการสังหารหมู่วันที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ. 1979 ถือหนึ่งเป็นรอยด่างที่เกิดขึ้นในเมืองกรีนส์โบโร สำหรับเหยื่อและชุมชนคนผิวสีในเมืองนี้แล้ว พวกเขาพยายามค้นหาทางออกจากชะตากรรมนี้เรื่อยมา พิจารณาจากคำกล่าวของสปอมา โยวาโนวิช (Spoma Jovanovic, 2012: 112) หนึ่งในผู้ร่วมผลักดันการจัดตั้งคณะกรรมการค้นหาความจริงเพื่อความปรองดองกรีนส์โบโร ที่ได้ระบุว่า “แม้เหตุการณ์วันที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ. 1979 จะจบแล้ว แต่ความเจ็บปวดยังไม่ได้รับการชำระและอีกหลายประเด็นด้านศีลธรรมในเมืองนี้ยังไม่ได้รับการแก้ไข” ช่วงเวลาปี 2000

หรือหลังจากเหตุการณ์สังหารหมู่ผ่านไป 21 ปี คนรักญาติพี่น้องของผู้เสียชีวิต ผู้บาดเจ็บ อดีตสมาชิกพรรค CWP และประชาชนในเมืองกรีนส์โบโรผู้เป็นประจักษ์พยานต่อเหตุการณ์สังหารหมู่ได้ร่วมหารือกันว่า ในปี 2000 หรือขึ้นสหัสวรรษใหม่ สิ่งที่คุณในเมืองยังจะต้องเผชิญคือ ลัทธิเหยียดเชื้อชาติ สภาพการทำงานอันแสนเลวร้ายและได้รับค่าตอบแทนต่ำ และความไม่ไว้วางใจระหว่างคนผิวสีที่มีต่อคนผิวขาวและตำรวจ สาเหตุเหล่านี้คือปัญหาเชิงโครงสร้างที่เป็นมูลเหตุให้การสังหารหมู่ในปี 1979 เกิดขึ้น ดังนั้น หากจะแก้ไขปัญหามันจะต้องให้ความสำคัญกับการแก้ไขโครงสร้างดังกล่าว (Williams, 2009: 144) นอกจากนี้ พวกเขายังทำงานร่วมกับอีกสององค์กรสำคัญคือองค์กรกองทุนเพื่อความยุติธรรมกรีนส์โบโร (Greensboro Justice Fund) ซึ่งเป็นองค์กรที่ก่อตั้งในปี 1985 ทำหน้าที่สนับสนุนด้านการเงินให้กับคนผิวสีในการต่อสู้ในกระบวนการยุติธรรม และส่งเสริมชนิตธรรมในเรื่องความแตกต่างทางเชื้อชาติ และสนับสนุนสิทธิมนุษยชน และองค์กรศูนย์ชุมชนแห่งความรัก (Beloved Community Center) ซึ่งก่อตั้งในปี 1991 โดยได้รับอิทธิพลความคิดเรื่องชุมชนแห่งความรัก (beloved community) มาจาก ดร.มาร์ติน ลูเธอร์ คิง องค์กรนี้ทำงานเกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษา การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม การช่วยเหลือผู้ไร้บ้าน และช่วยเหลือด้านสวัสดิภาพแรงงาน (Androff, 2010: 270) ทั้งนี้ สมาชิกจำนวนมากของสององค์กรนี้เคยเป็นสมาชิกพรรค CWP (พรรคปิดตัวลงใน ค.ศ. 1985) ผลของการประชุมหารือกันเองของประชาชนภายในเมืองกรีนส์โบโร และระหว่างประชาชนในเมืองกรีนส์โบโรกับสององค์กรข้างต้นอย่างสม่ำเสมอ ในที่สุดจึงนำไปสู่ข้อสรุปการจัดตั้งคณะกรรมการค้นหาความจริงเพื่อความปรองดองกรีนส์โบโร ในปี ค.ศ. 2003

ประชาชนเมืองกรีนส์โบโร และสององค์กรข้างต้นเปิดเผยว่า ตนเองได้รับอิทธิพลการสร้างความปรองดองมาจากคณะกรรมการสัจจะและสมานฉันท์ของประเทศ

แอฟริกาใต้ (จัดตั้ง ค.ศ. 1995) และคณะกรรมการตรวจสอบความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติของประเทศเปรู (จัดตั้ง ค.ศ. 2001) (Inwood, 2012b: 608) ระหว่างการประชุมสัมพัทธ์ว่าจะมีการจัดตั้งคณะกรรมการฯ ประชาชนกลุ่มนี้จะใช้วิธีเคาะประตูทุกบ้าน หลายร้อยชุมชนในเมือง เพื่อแนะนำโครงการโดยพวกเขาจะกล่าวถึงเหตุการณ์ในวันที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ. 1979 และอธิบายเหตุผลของการจัดตั้งคณะกรรมการฯ เมื่อพวกเขาเดินไปเคาะประตูบ้านคนผิวขาว คนผิวขาวมักจะให้ความเห็นต่อต้านการจัดตั้งคณะกรรมการฯ ด้วยเหตุผลว่าเหตุการณ์ในปี 1979 ไม่ได้เกี่ยวข้องกับอะไรกับชุมชนของพวกเขา ขณะที่คนผิวขาวบางส่วนมองว่า เหตุการณ์นี้ผ่านไปเนิ่นนานแล้ว ไม่ควรฟื้นฟูบาดแผล เพราะอาจจะนำไปสู่ความแตกแยกของประชาชนในเมือง และคนผิวขาวบางส่วนกล่าวว่าถึงแม้ปัญหาลัทธิเหยียดเชื้อชาติจะเคยเป็นปัญหาของเมืองในอดีต แต่ปัจจุบันปัญหาได้หมดไปแล้ว จากเหตุผลต่างๆ เหล่านี้ พวกเขาจึงสรุปตรงกันว่า เหตุการณ์ในปี 1979 ควรถูกทิ้งเอาไว้ข้างหลัง อย่างไรก็ตาม ยังมีคนผิวขาวจำนวนหนึ่งแสดงความเห็นว่า ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการฯ เพราะตระหนักว่า ลัทธิเหยียดเชื้อชาติและการแบ่งแยกสีผิวยังเป็นปัญหาต่อเนื่อง มิได้หายไปจากเมืองแต่อย่างใด ส่วนความคิดเห็นของชุมชนคนผิวสีค่อนข้างเห็นด้วยกับการจัดตั้งคณะกรรมการฯ แต่หากเป็นชนชั้นแรงงานและคนยากจน พวกเขาจะแสดงความคิดเห็นว่าตนเองเห็นด้วยแต่ไม่ขอแสดงออกหรือเข้าไปมีส่วนร่วมเนื่องจากความกลัว และห่วงเกรงว่าจะตกเป็นเป้าหมายการลอบทำร้ายจากองค์กรคลั่ง อีกทั้งกลัวการข่มขู่จากตำรวจ และกลัวการถูกตำหนิจากเจ้านาย ซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อการทำงาน ตรงข้ามกับคนผิวสีอีกจำนวนหนึ่งที่สนับสนุนให้มีการจัดตั้งและยินดีที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมกับการทำงานของคณะกรรมการฯ เพราะคาดหวังที่จะชำระและคลี่คลายเหตุการณ์ในปี 1979 และคาดหวังว่าคุณภาพชีวิตในปัจจุบันของตนเองจะดีขึ้น (Williams, 2009: 147)

จากกระบวนการข้างต้น ประชาชนในเมืองกรีนส์โบโรสามารถรวบรวมรายชื่อผู้สนับสนุนให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการฯ ได้จำนวน 5,300 รายชื่อ พร้อมกับส่งรายชื่อให้สภาเทศบาลเมืองเพื่อรับรองการคงอยู่ของคณะกรรมการฯ ในปี 2003 อย่างไรก็ตาม เสียงข้างมากของสภาเทศบาลเมืองคือ 6 ต่อ 3 เสียง ไม่รับรองสถานะของคณะกรรมการฯ แม้ว่าประชาชนไม่ได้ขอเงินหรือการสนับสนุนใดๆ จากเทศบาลก็ตาม สมาชิกในสภาเทศบาลเสียงข้างมากให้เหตุผลว่า หากจะขุดคุ้ยอดีตขึ้นมาอาจจะทำให้ประชาชนในเมืองกลับมาเกิดปัญหาอีกได้ในอนาคตและลัทธิเหยียดเชื้อชาติหมดไปจากเมืองกรีนส์โบโรแล้ว (Williams, 2009: 148) นายคีธ ฮอลิเดย์ (Keith Holliday) นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองกรีนส์โบโรได้แสดงความเห็นคัดค้านการจัดตั้งหลายครา โดยเขาย้ำเสมอว่า หากมีการทำความจริงจากเหตุการณ์ในปี 1979 ให้ปรากฏ จะยิ่งทำให้เมืองมีปัญหา เพราะจะยิ่งทำให้การสร้างความปลอดภัยและการให้อภัยไม่เกิดขึ้น และถ้ามีปัญหาแตกแยกรุนแรงเกิดขึ้นกับประชาชนในเมืองทั้งหมดจำนวน 235,000 คน คณะกรรมการฯ จะรับผิดชอบอะไรได้หรือไม่ อีกทั้งคนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในปี 1979 มีจำนวนไม่กี่คน ทำไมจึงต้องให้คนนับแสนเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย นอกจากนี้เทศบาลเมืองกรีนส์โบโรยังปล่อยข่าวลือใส่ร้ายป้ายสีว่า คณะกรรมการฯ ต้องการขอเงินจากเทศบาลซึ่งเป็นภาษีประชาชนเพื่อใช้ในการดำเนินงาน ทั้งๆ ที่คณะกรรมการฯ ไม่เคยเรียกร้องเรื่องดังกล่าว (Cunningham, 2008: 78)

ไม่เพียงแต่เสียงคัดค้านว่าไม่ควรจัดตั้งคณะกรรมการฯ จากเทศบาลเมืองกรีนส์โบโรเท่านั้น นายเวอร์กิล กริฟฟิน (Virgil Griffin) ผู้นำองค์กรคลื่นในเมืองกรีนส์โบโรได้ประกาศคัดค้านเช่นกัน เขากล่าวว่า “หากกล่าวถึงความปรองดอง สิ่งที่ดีที่สุดคือลืมเหตุการณ์ในปี 1979 นั้นซะ และมองไปข้างหน้า มันถูกลืมมากกว่ายี่สิบปีแล้วถ้ามันไม่กลับมาปรากฏเป็นข่าว

ในความคิดของผม ถ้าคุณสนใจเมืองกรีนส์โบโรและประชาชนในเมืองนี้ คุณควรลืมเหตุการณ์นั้นไปและพยายามเร่งสร้างงานในพื้นที่แทน” (Drabinski, 2013: 127) เช่นเดียวกับสำนักงานตำรวจและกลุ่มนักธุรกิจได้แสดงความเห็นคัดค้านเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม ประชาชนกลุ่มนี้ยังเชื่อมั่นว่าสิ่งที่ตนเองกำลังทำคือการจัดตั้งคณะกรรมการฯ เป็นสิ่งที่ถูกต้องและจะเป็นประโยชน์ต่อเมืองกรีนส์โบโร ทั้งในแง่ทำความจริงเหตุการณ์ปี 1979 ให้ปรากฏและในแง่สร้างความปรองดองในเมือง พวกเขาจึงขับเคลื่อนการจัดตั้งคณะกรรมการฯ แม้ว่าจะไม่ได้รับการรับรองสถานะจากเทศบาลก็ตาม กล่าวได้ว่าคณะกรรมการฯ ได้รับการจัดตั้งโดยประชาชนรากหญ้าอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นคณะกรรมการฯ ปรองดองแห่งเดียวและแห่งแรกที่จัดตั้งโดยประชาชน แตกต่างจากคณะกรรมการฯ ปรองดองในประเทศอื่นๆ ที่ได้รับการจัดตั้งและสนับสนุนจากรัฐบาลกลางหรือแม้แต่องค์กรระหว่างประเทศดังเช่นสหประชาชาติ เมื่อได้รับการจัดตั้งโดยประชาชนจึงเป็นการทำงานจากล่างสู่บน (bottom-up) ทั้งนี้ คณะกรรมการฯ ไม่มีอำนาจตามกฎหมายใดๆ รองรับ ดังนั้น จึงไม่มีอำนาจในการเรียกตัวผู้ก่อความรุนแรงเข้ามาไต่สวน ไม่มีอำนาจดำเนินคดีหรืออำนาจนิรโทษกรรมประชาชนในกรีนส์โบโรกลุ่มนี้ได้มีการปรึกษาหารืออย่างใกล้ชิดกับองค์กรศูนย์ความยุติธรรมระยะเปลี่ยนผ่านระหว่างประเทศ (International Center for Transitional Justice) ซึ่งเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนเพื่อร่วมกันวางกรอบในการทำงาน นอกจากนี้กระบวนการคัดเลือกบุคคลเข้ามาทำงานเป็นคณะกรรมการฯ มีการคัดเลือกจาก 14 องค์กรที่หลากหลาย อาทิ ผู้นำศาสนาคริสต์ผิวขาว ผู้นำศาสนาคริสต์ผิวสี ผู้นำชาวมุสลิม ผู้นำชาวยิว ผู้อำนวยการโรงเรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัย ตัวแทนพรรคเดโมแครต ตัวแทนพรรครีพับลิกัน ตัวแทนจากเทศบาล และตัวแทน

จากแต่ละชุมชนในเมืองกรีนส์โบโร โดยจะให้แต่ละกลุ่ม นำเสนอตัวแทนมา 1 คน ให้ประชาชนในเมืองลงคะแนน เพื่อคัดเลือกให้เหลือ 7 คนเข้าดำรงตำแหน่งเป็น คณะกรรมการฯ อย่างไรก็ตาม ก่อนหน้านี้ประชาชน ขอให้องค์กรสำนักงานตำรวจ สมาคมทหารผ่านศึกและ สมาคมหอการค้าร่วมส่งตัวแทนเข้ามาองค์กรละ 1 คน ด้วย แต่ทั้งสามองค์กรนี้ปิดปฏิเสธ (Williams, 2009: 144)

คณะกรรมการฯ จำนวน 7 คนที่ได้รับการลงคะแนน เสียงจากประชาชนในเมืองกรีนส์โบโรประกอบด้วย คณะกรรมการฯ ที่เป็นผู้หญิงผิวสีจำนวน 4 คน ผู้หญิง ผิวขาวจำนวน 1 คน และผู้ชายผิวขาวจำนวน 2 คน โดยเป้าหมายของคณะกรรมการฯ มี 4 ประการคือ ศึกษา “บริบท สาเหตุ ลำดับเหตุการณ์ และผลที่ตามมา ของเหตุการณ์วันที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ. 1979” (context, causes, sequence and consequence of the events of November 3, 1979) (Cunningham, 2008: 78) คณะกรรมการฯ ได้รับ เงินบริจาคจากมูลนิธิและองค์กรเอกชนต่างๆ รวมเป็น จำนวน 425,109 เหรียญสหรัฐฯ เช่น องค์กร Andrus Family Fund องค์กรที่ดูแลเรื่องความยุติธรรม ทางสังคมบริจาคเงินจำนวน 185,000 เหรียญสหรัฐฯ, มูลนิธิ Justice, Equality, Human Dignity, and Tolerance (JEHT) บริจาคเงินจำนวน 150,000 เหรียญ สหรัฐฯ ส่วนที่เหลือมาจากภาคเอกชนและประชาชน ที่สำคัญ ในขณะที่คณะกรรมการฯ จัดกิจกรรมแต่ละครั้ง จะมีร้านอาหารและประชาชนภาคส่วนต่างๆ นำอาหาร มาให้ผู้ร่วมกิจกรรมรับประทานโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายด้วย (Androff, 2010: 271)

ในปี 2003 ช่วงการเริ่มต้นทำงานของคณะกรรมการฯ นายบอนกานี ฟินคา (Bongani Finca) หนึ่งใน คณะกรรมการฯ จะและสมานฉันท์ของประเทศ แอฟริกาใต้ได้เดินทางเข้ามาพุดจาแลกเปลี่ยนกับ คณะกรรมการฯ พร้อมกล่าวว่า หากในกรณีคณะ กรรมการฯ ของประเทศแอฟริกาใต้ศึกษาและสอบสวน ประวัติศาสตร์หลายสิบปีของการปกครองแบบแบ่งแยก สีผิว (apartheid rule) อันนำไปสู่การละเมิดสิทธิมนุษยชนในวงกว้าง ไม่แตกต่างกันเท่าไรนักกับในกรณี คณะกรรมการฯ กรีนส์โบโรซึ่งจะทำการศึกษามรดกของ การค้าทาส การแบ่งแยกกีดกันและการใช้ความรุนแรง อันเป็นผลมาจากลัทธิเหยียดเชื้อชาติที่ดำรงอยู่มา ยาวนานในมลรัฐนอร์ทแคโรไลนา เพื่อที่จะเข้าใจถึง บริบทดังกล่าวซึ่งนำไปสู่การสังหารหมู่ในวันที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ. 1979 (Androff, 2010: 272) นอกจากนี้ ในปี 2006 สารุคคุมเดสมอน ตูตู (Desmond Tutu) ประธานคณะกรรมการฯ จะและสมานฉันท์ของ ประเทศแอฟริกาใต้เดินทางเข้ามาพบปะหารือกับ คณะกรรมการฯ กรีนส์โบโร โดยตูตูย้ำว่า ประเทศ สหรัฐฯ ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการค้นหาความจริง เพื่อการปรองดอง เนื่องจากประเทศนี้ไม่เคยมีการปะทะ อย่างจริงจังต่อมรดกของการค้าทาสในอดีต และตูตู ยังกล่าวแสดงความเสียใจต่อเหตุการณ์ในปี 1979 และ ย้ำว่า การสบตาเผชิญหน้ากับความจริงในอดีตและ การรับฟังเสียงของทุกฝ่ายจะเป็นหนทางสำคัญใน การสร้างความปรองดอง (Greensboro Truth & Reconciliation Commission, 2006)

ภาพที่ 9, 10, 11: ภาพการเข้ารับตำแหน่งของคณะกรรมการค้นหาความจริงเพื่อความปรองดองกรีนส์โบโร และภาพการเดินทางของสารุคคุมเตสมอน ตูตู (คนกลาง) เข้าเยี่ยมหารือกับคณะกรรมการฯ กรีนส์โบโร และรูปปกพิรียบซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของคณะกรรมการฯ (อ้างใน Greensboro Truth & Reconciliation Commission, 2006)

การปฏิบัติงานของคณะกรรมการฯ ระหว่างปี 2004-2006 ได้มีการจัดประชาพิจารณ์ครั้งใหญ่จำนวน 3 ครั้ง ครั้งหนึ่ง เป็นการระดมสมองกับผู้เข้าร่วมเพื่อวิเคราะห์ถึงสาเหตุอันนำไปสู่การสังหารหมู่ในปี 1979 ครั้งที่สอง เป็นการกล่าวถึงเหตุการณ์ในวันที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ. 1979 โดยเฉพาะเจาะจง และครั้งที่สาม เป็นการกล่าวถึงผลที่ตามมาภายหลังเหตุการณ์ดังกล่าว (Androff, 2010: 271) ผู้เข้าร่วมประชาพิจารณ์ประกอบด้วยบุคคลอันหลากหลายเช่น ผู้ได้รับบาดเจ็บ ญาติของเหยื่อ อดีตสมาชิกพรรค CWP อดีตสมาชิกองค์กรคลื่น (มีจำนวนน้อยที่เข้าร่วม) คนงานโรงงานอุตสาหกรรมทอผ้า นักต่อสู้เคลื่อนไหวด้านแรงงานและสิทธิมนุษยชน นักการเมืองท้องถิ่น ตำรวจ อัยการ ผู้เชี่ยวชาญด้าน

กฎหมาย อาจารย์มหาวิทยาลัย ครูประจำโรงเรียนต่างๆ องค์กรพัฒนาเอกชน และชาวบ้านแต่ละชุมชนในเมืองกรีนส์โบโร โดยคณะกรรมการฯ อาศัยข้อมูลจากการทำประชาพิจารณ์ หลักฐานจำนวนหนึ่งจากสำนักงานตำรวจกรีนส์โบโร หลักฐานจากสำนักงานสอบสวนกลาง (FBI) การสัมภาษณ์เชิงลึกมากกว่า 200 คน ข่าวจากหนังสือพิมพ์ วารสาร งานวิชาการ ฯลฯ เพื่อนำมาเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์ซึ่งเปิดเผยต่อสาธารณะในเดือนพฤษภาคม ปี 2006 (Cunningham, Nugent, & Slodden, 2010: 1522)

ทั้งนี้ ในกระบวนการทำงานของคณะกรรมการฯ จะมีลักษณะเปิดกว้างให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม

(inclusive) และโปร่งใส นอกจากนี้จะมีการรับฟัง ประชาพิจารณ์แล้ว ยังมีการเชิญชวนให้คนในเมือง กรีนส์โบโรส่งจดหมายมายังคณะกรรมการฯ เพื่อแสดง ความคิดเห็นส่วนตัว และมีรายการ TRC Talk (Truth and Reconciliation Commission Talk) เผยแพร่ ทางโทรทัศน์ครั้งละ 30 นาที เดือนละ 2 ครั้งในสถานี โทรทัศน์ท้องถิ่นของเมือง ตลอดจนมีการเผยแพร่ จดหมายข่าวออกมา 64 ฉบับชื่อว่า Ubuntu Weekly (Ubuntu เป็นแนวคิดดั้งเดิมของประเทศแอฟริกาใต้ ที่มองว่า เราควรมองมนุษย์คนอื่นเป็นมนุษย์เช่นที่ เราเป็น เพราะถ้าไม่มีพวกเขาก็ไม่มีเรา) ซึ่งเปิดกว้างให้ ผู้สนใจสามารถอ่านได้ในเว็บไซต์ของคณะกรรมการฯ ที่สำคัญ ก่อนที่จะเผยแพร่รายงานฉบับสมบูรณ์ในวันที่ 25 พฤษภาคม ค.ศ. 2006 คณะกรรมการฯ ได้ส่งร่าง รายงานให้องค์กรและกลุ่มต่างๆ มากกว่า 70 กลุ่ม เพื่อพิจารณาเป็นเบื้องต้นก่อนว่าอยากจะปรับแก้หรือนำเสนออะไรเพิ่มเติมหรือไม่ (Cunningham, 2008: 78)

ในแง่ที่ สโปมา โยวาโนวิก (Spoma Jovanovic, 2012: xiii) หนึ่งในผู้ร่วมผลักดันการจัดตั้งคณะกรรมการ ค้นหาความจริงเพื่อความปรองดองกรีนส์โบโร จึงสรุปว่า คณะกรรมการฯ ของกรีนส์โบโรเป็นต้นแบบที่ดีในการทำงานแก้ไขความรุนแรงจากอดีต และกระบวนการทำงานของคณะกรรมการฯ ได้ส่งเสริมประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (participatory democracy) อีกด้วย ขณะที่ เดวิด อันดรอฟฟ์ (David Androff, 2010: 272) รองศาสตราจารย์ที่มหาวิทยาลัยแอริโซนา สหรัฐอเมริกา ระบุว่า คณะกรรมการฯ กรีนส์โบโรทำงานโดยอาศัยฐาน ชุมชน (community-based) เป็นสำคัญ กล่าวคือ คณะกรรมการฯ ได้ดึงทุกภาคส่วนของเมืองกรีนส์โบโร เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน มิได้เน้นเพียงผู้ก่อความ รุนแรงกับเหยื่อเท่านั้นให้เป็นสาระใจกลางการทำงาน เหมือนกันคณะกรรมการปรองดองของประเทศอื่น และอันดรอฟฟ์ขยายความอีกว่า คณะกรรมการฯ ของ

กรีนส์โบโรทำงานผ่านมโนทัศน์ความยุติธรรมเชิง สมานฉันท์ซึ่งอาศัยฐานชุมชน (community-based restorative justice) โดยผู้เขียนจะกล่าวถึงรายละเอียด ประเด็นนี้ในหัวข้อถัดไป

โดยสรุปแล้วจะเห็นได้ว่า ในโลกทัศน์ที่เหมือนแลดูไป แต่ข้างหน้า แต่ทว่าประชาชนบางส่วนในเมืองกรีนส์โบโร เลือกที่จะเข้าไปเผชิญกับเหตุการณ์สังหารหมู่ในปี 1979 และเลือกที่จะเปิดบาดแผลของเหตุการณ์ออกมาเพื่อ ชำระล้าง พวกเขาจึงเลือกจัดตั้งคณะกรรมการค้นหา ความจริงเพื่อความปรองดองกรีนส์โบโรขึ้นมาในปี 2003 แม้ว่าในระหว่างการจัดตั้งจะมีเสียงคัดค้านมากแค่ไหนก็ตาม พวกเขายังคงยืนหยัดพิทักษ์จุดยืนว่าควรมีการศึกษา “บริบท สาเหตุ ลำดับเหตุการณ์และผลที่ตามมา ของเหตุการณ์วันที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ. 1979” ที่สำคัญ ทั้งการได้มาซึ่งองค์ประกอบคณะกรรมการฯ จำนวน 7 คน และการดำเนินงานระหว่างดำรงตำแหน่ง ถือว่าเป็นกระบวนการที่โยงใยสัมพันธ์กับความเป็น ประชาธิปไตยและมีลักษณะเปิดกว้างต่อการมีส่วนร่วม ของทุกภาคส่วน คำถามที่น่าสนใจต่อไปคือ เราจะ สามารถศึกษามโนทัศน์ (concept) ที่อยู่เบื้องหลัง ความเพียรพยายามสร้างความปรองดอง และ ถอดบทเรียนการทำงานของคณะกรรมการฯ ได้อย่างไร

ถอดบทเรียนการทำงานของ คณะกรรมการค้นหาความจริง เพื่อความปรองดองกรีนส์โบโร

ควรต้องย้ำว่าการสร้างสันติภาพเป็นภาระที่ยุ้งยาก และสลับซับซ้อนเป็นอย่างยิ่ง ขณะเดียวกันก็ถือว่าเป็น ความท้าทายเช่นกัน แม้จะมีปัจจัยหลายประการ แต่การ เปลี่ยนแปลงสังคมจำนวนมากเริ่มต้นมาจากการทำความเข้าใจและสนทนากัน เพื่อเปลี่ยนแปลงสายใยแห่ง ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (web of relationships) (Lederach, 2005) การสร้างสันติภาพเป็นการค้นหา

กระบวนการใหม่ที่เชื่อมโยงกับการสร้างความเปลี่ยนแปลง และเป็นกระบวนการที่มีได้หยุดนิ่งในตนเอง แต่ทว่าต้องขับเคลื่อนอย่างเป็นพลวัต (Lederach, 1997) ทำนองเดียวกัน การสร้างสันติภาพในกรีนส์โบโรเริ่มต้นจากการให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้าใจและการสนทนา อันอยู่บนพื้นฐานของการเลือกที่จะเปลี่ยนแปลง

คณะกรรมการค้นหาความจริงเพื่อความปรองดองกรีนส์โบโร ได้รับการจัดตั้งขึ้นมาในปี 2003 โดยมีเป้าหมายเพื่อศึกษา ทำความเข้าใจ ค้นหาความจริงและหาทางแก้ไขต่อมรดกความเจ็บปวดที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์สังหารหมู่ในปี 1979 และได้เปิดกว้างให้ประชาชนทุกภาคส่วนเข้ามาถกเถียงสาธารณะในเวทีประชาพิจารณ์ สำหรับคณะกรรมการฯ แล้ว เหตุการณ์ในปี 1979 มิได้ทำให้เกิด “เหยื่อ” คือสมาชิกพรรค CWP เพียงเท่านั้น แต่ทำให้ทุกคนในเมืองกรีนส์โบโรตกเป็นเหยื่อเหมือนกัน กล่าวอีกแบบหนึ่งคือ คณะกรรมการฯ มองว่า ภายใต้โครงสร้างลัทธิเหยียดเชื้อชาติเหยียดสีผิวและการเลือกปฏิบัติซึ่งนำไปสู่การสังหารหมู่ในครั้งนั้น ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อคือ ผู้ที่เสียชีวิต คนรัก ญาติ พี่น้องของผู้เสียชีวิต ผู้ได้รับบาดเจ็บ องค์กรคลื่นชาวอเมริกันผู้ฝึกฝนนาซี แรงงานผู้ได้รับเงินเดือนน้อย แรงงานผิวสีในโรงงานต่างๆ และแต่ละชุมชนในเมืองกรีนส์โบโร ถูกนับรวมว่าตกเป็นเหยื่อจากโครงสร้างดังกล่าวด้วยกันทั้งสิ้น (Williams, 2009: 147) เมื่อความสัมพันธ์ของแต่ละฝ่ายเต็มไปด้วยความเกลียดชังและอยู่ร่วมกันท่ามกลางความไม่ไว้วางใจ หนทางจำเป็นคือการสร้างความปรองดอง คณะกรรมการฯ ได้นิยามความหมายของการปรองดองไว้ในรายงานฉบับสมบูรณ์ว่าเป็น “การปะติดส่วนที่เคยถูกทำให้ขาดสะบั้นเข้ามาอยู่ร่วมกันอีกครั้ง เพื่อจะซ่อมแซมความแตกร้างภายในชุมชนของเรา” (Greensboro Truth & Reconciliation Commission, 2006: 19) ความคาดหวังของการปรองดองจึงเป็นการทำให้กลุ่มที่เคยขัดแย้งกัน ไม่ว่าจะ

ขัดแย้งจากความแตกต่างทางเชื้อชาติ ชนชั้น สีผิว ฯลฯ สามารถที่จะอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติวิธี ยอมรับความแตกต่างของกันและกันได้อย่างมีอารยะ และสรรสร้างสังคมใหม่ที่ผู้คนมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน สิ่งนี้นับเป็นภารกิจท้าทายสำคัญต่อการทำงานของคณะกรรมการฯ

คณะกรรมการฯ มีมุมมองต่อการสร้างความยุติธรรมที่มีใช้เป็นลักษณะความยุติธรรมแบบมุ่งแก้แค้นทดแทน (retributive justice) กล่าวคือ แม้คณะกรรมการฯ จะให้ความสำคัญกับการทำความจริงในเหตุการณ์ปี 1979 ให้ปรากฏและการสร้างความปรองดอง แต่คณะกรรมการฯ จะไม่นำความจริงเหล่านั้นมาเป็นเครื่องมือในการดำเนินคดีเพื่อเรียกร้องการลงโทษหรือไต่สวนผู้ก่อความรุนแรงหรือมีส่วนรับผิดชอบต่อความรุนแรง คณะกรรมการฯ ไม่ได้คาดหวังให้ผู้ก่อความรุนแรงต้องได้รับผลตอบแทนที่เทียบเท่ากับที่เหยื่อได้รับ สิ่งที่คณะกรรมการฯ ทำ คือการนำทุกภาคส่วนที่ประกอบด้วยทั้งเหยื่อ ผู้ก่อความรุนแรง และแต่ละองค์กรในชุมชนเข้ามาพูดคุยสานเสวนาเรียนรู้ดีพร้อมกัน โดยมีชุดความเชื่อที่อยู่เบื้องหลังว่า เหตุการณ์ในปี 1979 มิได้เป็นบาดแผลของคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นบาดแผลของเมืองกรีนส์โบโร วิธีจะข้ามผ่านบาดแผลนี้ได้ ต้องให้ความสำคัญกับโมทัศน์ความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (restorative justice) (Inwood, 2012b: 610)

ด้วยความเชื่อในโมทัศน์ความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ คณะกรรมการฯ พยายามให้สังคมสามารถเดินต่อไปข้างหน้ามากกว่าที่จะถอยหลังเพื่อวกกลับมาเคียดแค้นผู้ก่อความรุนแรง แม้คณะกรรมการฯ ยอมรับว่า กระบวนการดำเนินคดีของศาลที่มีต่อผู้ก่อความรุนแรงจากองค์กรคลื่นเป็นสิ่งที่ไม่ยุติธรรมเป็นอย่างยิ่ง แต่คณะกรรมการฯ ถือหลักการว่า ไม่ควรมีการดำเนินการฟ้องคดีซ้ำซ้อนในข้อหาเดียวกัน (double jeopardy) กล่าวคือ ผู้ต้องหาไม่สามารถถูกดำเนินคดีจาก

อาชญากรรมเดียวกันจากที่มีคำพิพากษาของศาลไปแล้ว ในเมื่อศาลพิพากษาว่าผู้ก่อความรุนแรงจากองค์กรคลันไม่ผิด ดังนั้น เรื่องนี้จึงไม่ควรมีการรื้อฟื้นแต่อย่างใด โดยคณะกรรมการฯ จะกุมเป้าหมายไปที่การเปลี่ยนแปลงสังคมโดยถักทอจากพลังชุมชนและมุ่งไปที่การเยียวยาเหยื่อ โดยเปิดโอกาสให้เหยื่อและคนผิวสีซึ่งเคยถูกเบียดขับมาเนิ่นนานในประวัติศาสตร์ประเทศสหรัฐฯ ให้เข้ามาถ่ายทอดเรื่องเล่าอันเจ็บปวด และเปิดโอกาสให้สมาชิกองค์กรคลันเข้ามากล่าวถึงเรื่องที่พวกเขาอยากเปิดใจทำนองเดียวกับเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาพูด ในแง่นี้ ความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์จึงเป็นการแทนที่การลงโทษ ด้วยความพยายามรักษาบาดแผลของผู้ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็เหยื่อ ผู้ก่อความรุนแรงและชุมชนในเมืองกรีนส์โบโร (Inwood, 2012b: 612)

ในรายงานฉบับสมบูรณ์ของคณะกรรมการฯ ได้ระบุประเด็นข้างต้นว่า “เนื่องด้วยกระบวนการค้นหาความจริงและความปรองดองมีเป้าหมายนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ซึ่งตรงข้ามกับความยุติธรรมแบบมุ่งแก้แค้นทดแทน พวกเราจะให้ความสำคัญกับการตรวจสอบทั้งปัจเจกบุคคลและสถาบันที่มีส่วนต่อการใช้ความรุนแรง พวกเราเชื่อว่า ความพยายามในการมองเช่นนี้จะนำไปสู่การสร้าง ความเข้าใจที่สมบูรณ์และละเอียดลออต่อสังคมมากกว่าการนำตัวผู้กระทำผิดไปไต่สวนหรือลงทัณฑ์” และรายงานยังระบุอีกว่า ความยุติธรรมจะเกิดขึ้นได้ต้องมาจากการทำความจริงให้กระจ่างชัด มิใช่มาจากการพิจารณาคดีในศาล อนึ่ง การทำความจริงให้กระจ่างชัดมิใช่พิจารณาเฉพาะเหตุการณ์ในปี 1979 เท่านั้น แต่ต้องหาโครงสร้างสาเหตุความอยุติธรรมที่ทำให้สังคมแตกเป็นเสี่ยงๆ ด้วย (Greensboro Truth & Reconciliation Commission, 2006: 21-22)

เมื่อทำทีของคณะกรรมการฯ มองไปไกลกว่าการหาผู้กระทำผิดมารับผิดชอบแต่เพื่อมุ่งสร้างความปรองดอง

ดังนั้น คณะกรรมการฯ จึงได้ดำเนินการอย่างน้อยสองประการหลัก บนหลักการความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และบนพื้นฐานกระบวนการการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง ดังนี้

ประการแรก คณะกรรมการฯ เชิญทุกภาคส่วนมาทำประชาพิจารณ์เพื่อถกเถียงอย่างกว้างขวางถึง “สาเหตุ” ที่นำไปสู่เหตุการณ์ในปี 1979 ผู้เข้าร่วมถกเถียงมักกล่าวถึงหลายประเด็นหลักๆ ไม่ว่าจะเป็นความรุนแรงเชิงโครงสร้างและวัฒนธรรม ผ่านคำถามเกี่ยวข้องกับเชื้อชาติ ประวัติศาสตร์การค้าทาส ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ประเด็นชนชั้น การละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อคนผิวสีในประวัติศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา การสร้างความเกลียดชังต่อคนผิวสีในประวัติศาสตร์ของเมืองกรีนส์โบโร ความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม ความโหดร้ายของตำรวจ ความยุติธรรมทางสังคม ประวัติศาสตร์การก่อตั้งสหภาพแรงงาน ความเข้าใจผิดต่อลัทธิคอมมิวนิสต์ จนกลายเป็นความเกลียดชัง สาเหตุการใช้ความรุนแรงจากองค์กรคลัน ฯลฯ คณะกรรมการฯ เชื่อว่า การถกเถียงเช่นนี้จะเป็นการสร้างสะพานข้ามผ่านเหตุการณ์ในอดีตจากสังคมที่แตกแยกไปสู่อนาคตอันแข็งแกร่งร่วมกันได้ (Inwood, 2012b: 614) พิจารณางานตัวอย่างจากวันทำประชาพิจารณ์ เช่นคำกล่าวของนางแซลลี เบอร์แมนโซห์น (Sally Bermanzohn) ภรรยานายพอล เบอร์แมนโซห์น (Paul Bermanzohn) ผู้ถูกยิงในวันเกิดเหตุ ซึ่งได้ระบุว่า “การสังหารหมู่เกิดขึ้นเพราะพฤติกรรมของตำรวจ แต่ฉันไม่เชื่อว่าเพียงแค่ว่าตำรวจเท่านั้นที่มีส่วนรู้เห็น ต้องมีการสมคบคิดกับองค์กรอื่นภายใต้เงื่อนไขการเกลียดชังคอมมิวนิสต์” (Cunningham, Nugent, & Slodden, 2010: 1533) และตัวอย่างของสตรีห่มายอีกคนซึ่งสามีเสียชีวิตจากเหตุการณ์สังหารหมู่ครั้งนั้น ได้แสดงความคับข้องใจว่า “เป็นเรื่องที่น่าเสียใจที่ประชาชนในเมืองกรีนส์โบโร ถูกล้าวมองให้เชื่อว่า พวกเราคือคนนอกคอก (pariah) และพวกเราเป็นปัญหาของเมือง การสร้างความกลัว

ดังกล่าวเป็นเชื้อโรคที่แพร่ระบาดไปทั้งเมือง” (Inwood, 2012a: 1459) เป็นต้น

ประการที่สอง คณะกรรมการฯ ได้เปิดกว้างให้เหยื่อผู้ก่อความรุนแรง และผู้มีส่วนรับผิดชอบ โดยเฉพาะตำรวจ ได้เล่าและแสดงความรู้สึกต่อเหตุการณ์ในวันที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ. 1979 ต่อหน้าสาธารณะ เพื่อเล่าความจริงของตนเองและเพื่อทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน พิจารณางานตัวอย่างเช่น นายพอล เบร์แมนโซห์น (Paul Bermanzohn) เหยื่อผู้ได้รับบาดเจ็บเนื่องจากถูกสมาชิกองค์กรคลื่นยิงที่ศีรษะและแขนในวันที่ 3

พฤศจิกายน ค.ศ. 1979 เขาต้องใช้เวลามากกว่า 5 ชั่วโมงเพื่อให้หมอผ่ากระดูกออกที่โรงพยาบาล กรีนส์โบโร จากนั้นต้องอยู่ในห้องผู้ป่วยวิกฤติ (ICU) อีก 7 วัน แม้เขาไม่เสียชีวิตแต่เขาต้องใช้ชีวิตที่เหลืออยู่ด้วยการเป็นอัมพาตครึ่งซีกซ้าย เขากล่าวว่า “ผมรู้สึกเหมือนผมคือคนชราวัย 80 ปีที่ช่วยตัวเองแทบไม่ได้มาตลอด ทุกสิ่งทุกอย่างมันเลวร้ายมาก ผมต้องใช้เวลานานกว่าจะตระหนักได้ว่าผมยังคงเป็นคนโชคดีที่ไม่เสียชีวิตในวันนั้น” (Bermanzohn, 1998: 84)

ภาพที่ 12: นายพอล เบร์แมนโซห์น (Paul Bermanzohn) ขณะถูกยิง โดยมี

แซลลี เบร์แมนโซห์น (Sally Bermanzohn) ภรรยาอยู่เคียงข้าง (อ้างใน N&R Greenboro, 2016) ปัจจุบันพอลต้องเป็นอัมพาตครึ่งซีกซ้าย ส่วนแซลลีเป็นนักเขียนและนักเคลื่อนไหวเรียกร้องความยุติธรรม

ขณะที่เหยื่อผู้ได้รับบาดเจ็บอีกคนหนึ่งกล่าวว่า “เหตุการณ์นี้ยังรบกวนจิตใจผมตลอดเวลา ไม่เคยมีใครออกมาแสดงความรับผิดชอบต่อการสังหารหมู่ดังกล่าว ภายหลังจากวันที่ 3 พฤศจิกายน ครอบครัวของผมตัดสินใจอพยพออกไปจากที่นี่ พวกเราไม่อาจทนรับสภาพกับสิ่งที่

เกิดขึ้นได้” ส่วนสตรีคนหนึ่งผู้เข้าร่วมเดินขบวนกับพรรค CWP ได้เปิดเผยต่อคณะกรรมการฯ พร้อมกับคำถามว่า “พวกเราอยู่ภายใต้การปิดล้อมโจมตีจากองค์กรคลื่น พวกเราเหมือนถูกขังไว้ ทั้งๆ ที่นี่คือบ้านของพวกเราเอง พวกเราไม่เข้าใจว่าพวกฆาตกรมาจากไหน

ทำไมจะต้องเข้ามาในชุมชนของพวกเขาและฆ่าพวกเขา” เธอยังกล่าวต่อไปว่า แม้เหตุการณ์ผ่านไปมากกว่า 20 ปี และสถานการณ์การเหยียดเชื้อชาติจะดีขึ้นกว่าเดิม แต่ความเจ็บปวดยังฝังใจเธอ นอกจากนี้ เธอยังกล่าว ตำนานตำรวจที่เพิกเฉยต่อเหตุการณ์ และตำหนิตาล กับสื่อมวลชนที่ทั้งลำเอียงและรังเกียจคนผิวสี (Cunningham, Nugent, & Slodden, 2010: 1534) และ รูธ เบียสเลย์ (Ruth Beasley) อดีตประธานสภา เขตชุมชนมอร์นิงไซด์ โฮมส์ (Morningside Homes) ซึ่งเป็นสถานที่เกิดเหตุในปี 1979 ระบุว่า “ผมพยายามที่จะไม่คิดถึงเหตุการณ์อันโหดร้ายนี้ แต่มันเป็นไปไม่ได้ โดยเฉพาะเมื่อถึงวันครบรอบเหตุการณ์ในแต่ละปี” (Cunningham, 2008: 76)

ประเด็นสำคัญต่อเนื่องจากการที่ทุกภาคส่วนเข้าร่วม ฟังทั้งสาเหตุที่นำไปสู่เหตุการณ์ในปี 1979 และรับฟัง เรื่องราวของเหยื่อ จึงทำให้แต่ละฝ่ายเริ่มเข้าใจกันและกันมากขึ้น โดยเฉพาะผู้ก่อความรุนแรงกับเหยื่อ อาทิ นายเวอร์กิล กริฟฟิน (Virgil Griffin) ผู้นำองค์กรคลื่น ในเมืองกรีนส์โบโร ผู้เคยประกาศคัดค้านการจัดตั้ง คณะกรรมการฯ เขาเข้ามามีส่วนร่วมในการทำประชา- พิจารณ์ครั้งที่สอง พร้อมกับมีท่าทีที่เปลี่ยนไป เขากล่าวว่า “ผมเข้าร่วมองค์กรคลื่นตั้งแต่ทศวรรษที่ 1960 ผม เข้าร่วมเพราะผมต่อต้านคอมมิวนิสต์ ยาเสพติดและ การรวมกลุ่มสหภาพแรงงาน โดยส่วนตัว ผมไม่อยากให้ เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้น” และนายกอร์เรล เพียร์ซ (Gorrell Pierce) หนึ่งในแกนนำองค์กรคลื่นและเป็นคนสำคัญ ในการบุกเข้าไปทำร้ายสมาชิกพรรค CWP ในปี 1979 เขาได้กล่าวแสดงความเสียใจต่อเหตุการณ์ และอธิบาย ว่า “ถ้าผมเกิดและเติบโตในนิวยอร์ก บางทีผมอาจจะ เป็นคอมมิวนิสต์ที่ดีก็เป็นได้ แต่เพราะผมเกิดที่นี่ ผมเลย เป็นสมาชิกองค์กรคลื่นที่ดีที่คอยทำหน้าที่ต่อต้าน คอมมิวนิสต์และเอนเอียงให้กับความเป็นอเมริกัน” (Inwood, 2012a: 1454)

ความน่าสนใจจากคำกล่าวของนายเพียร์ซ ที่กล่าวว่า หากตนเองเกิดในนิวยอร์ก ตนเองอาจจะเป็นผู้ฝึกฝั คอมมิวนิสต์ที่ดี คำกล่าวนี้นำให้สามารถเข้าใจเขาได้ว่า สาเหตุที่เขารังเกียจคอมมิวนิสต์เพราะเขาเติบโตและ อาศัยในพื้นที่ภาคใต้คือนอร์ทแคโรไลนา พื้นที่ที่เต็มไปด้วย ลัทธิเหยียดเชื้อชาติ และเขาไม่เคยถูกกดขี่ขูดรีด ในฐานะที่เป็นแรงงานทำงานหนักแลกกับค่าตอบแทน น้อย ซึ่งหากเขาไปเกิดและเติบโตในนิวยอร์ก เมือง มหานครที่ผู้คนต้องแก่งแย่งแข่งขันกัน เขาอาจจะเข้าใจ ภาวะความเหลื่อมล้ำและการถูกขูดรีด ซึ่งอาจจะทำให้ เขาเป็นผู้ฝึกฝัคอมมิวนิสต์ที่ดีก็เป็นได้ คำกล่าวนี้นำให้ อดีตสมาชิกพรรค CWP คนหนึ่งซึ่งอยู่ในเหตุการณ์ สังหารหมู่กล่าวสะท้อนกลับในเวทีประชาพิจารณ์ว่า “ฉันคิดว่าหลายคนต้องไม่เชื่อแน่ๆ ในสิ่งที่เขาพูด แต่ฉัน เชื่อและชื่นชมเขา ฉันคิดว่าฉันอาจจะเป็นสมาชิก องค์กรคลื่นที่ดีได้เช่นกัน ถ้าฉันเกิดและเติบโตมาใน สถานที่และแบบแผนในสังคมเหมือนที่เขาติดยึดไว้” (Androff, 2010: 277) นอกจากนี้ อดีตสมาชิกพรรค CWP อีกคนหนึ่งได้เปิดใจต่อหน้าคณะกรรมการฯ ว่า “ฉันรู้สึกว่ามันสามารถเข้าใจได้และสามารถเข้าไป พุดคุยด้วยกับใครก็ตามที่อยู่ในองค์กรคลื่นได้ง่ายขึ้น โดย ปราศจากความรู้สึกเป็นปฏิปักษ์เหมือนที่ครั้งหนึ่งฉันเคย รู้สึกกับพวกเขา” (Androff, 2010: 276) และเธอได้ยก ความดีความชอบให้กับคณะกรรมการฯ ที่จัดเวทีนำทุก ภาคส่วนเข้ามารับฟังกันและกัน

ทำนองเดียวกับอดีตสมาชิกพรรค CWP คนหนึ่ง ซึ่งเพื่อนสนิทของเขาต้องเสียชีวิตในเหตุการณ์ปี 1979 และเขาอยู่ในเหตุการณ์ด้วย เขาได้กล่าวเปิดใจต่อหน้า คณะกรรมการฯ ว่า “ภายหลังเหตุการณ์ ผมรู้ว่ารัฐบาล ตำรวจและองค์กรต่างๆ มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสังหาร หมู่นี้ ผมรู้สึกอย่างแรงกล้าว่าผมอยากจะกำจัดองค์กร คลื่น ไม่ว่าจะทำให้พวกเขาบาดเจ็บหรือฆ่าพวกเขาก็ตาม เหตุการณ์นี้ยังคงเป็นภาระที่หนักอึ้งกับจิตใจผมมาตลอด

อย่างไรก็ตาม เมื่อถึงจุดที่ผมได้เข้ามามีส่วนร่วมกับ คณะกรรมการฯ ผมพบว่า ตัวผมเริ่มที่จะไม่เกลียด องค์การคลื่น” ไม่เพียงเท่านั้น เขายังกล่าวแสดงความ เห็นอกเห็นใจและเอาใจเขามาใส่ใจเราที่มีต่อสมาชิก องค์การคลื่น เขากล่าวเสริมว่า “ผมรู้สึกว่ พวกเขา ก็ เป็นเหยื่อเหมือนกัน แม้พวกเขาไม่ได้เสียชีวิตหรือเป็น อะไรก็ตาม แต่รู้ไหม โครงสร้างและระบบได้ใช้งานให้ พวกเขาทำไปแบบนั้น” เช่นเดียวกับอดีตสมาชิกพรรค CWP อีกคนหนึ่งซึ่งอยู่ในเหตุการณ์เช่นกัน ได้เปลี่ยนท่าที จากที่แต่เดิมเต็มไปด้วยความกระหายแก้แค้น เขากล่าวว่า “ไม่! ผมไม่มีมุมมองเรื่องแก้แค้นอีกต่อไป กระบวนการ ภายในการทำงานของคณะกรรมการฯ ทำให้ผมหัดเรียน รู้ที่จะฟังผู้อื่น และมองอีกโลกหนึ่งในมุมมองของ องค์การคลื่น” เขาได้ย้ำอีกครั้งว่า “ในกระบวนการทำงาน ของคณะกรรมการฯ สามารถช่วยให้พวกเราข้ามผ่านจุด ที่เคยเคียดแค้นไปได้ นี่คือนี่ที่ยิ่งใหญ่มาก และความ รุนแรงไม่ได้เป็นสิ่งที่เราควรนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการ บรรลุเป้าหมายใดๆ ก็ตาม” (Androff, 2010: 277)

พิจารณาตัวอย่างเพิ่มเติมอีกจำนวนหนึ่งจากสตรี คนหนึ่งซึ่งอยู่ในจุดเกิดเหตุเช่นกัน เธอรำลึกความหลังว่า ตนเองมักจะมองภาพถ่ายของสมาชิกองค์การคลื่น ที่กำลังคาบบุหรี่ยุติเข้ามาทำร้ายผู้เดินขบวน เธอย้ำว่า “สมาชิกเหล่านั้นเป็นสัตว์ร้าย” อย่างไรก็ตาม ในกระบวนการรับฟังกันและกันจากการทำประชา พิจารณ์ เธอกล่าวว่า ถ้ามนุษย์ทุกกลุ่มไม่ได้เชื่อมโยง ตนเองเพื่อเข้าใจอีกฝ่ายในฐานะที่เขาเป็นมนุษย์ เหมือนกัน เราก็จะลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ของอีก ฝ่าย เนื่องจากเราไม่เคยเปลี่ยนแปลงตัวเองเพื่อไปเข้าใจ เขา เมื่อเรลดทอนคุณค่าอีกฝ่าย เราก็จะทำร้ายพวกเขา ได้ง่ายขึ้น ดังนั้น หนทางในการฟื้นฟูความเป็นมนุษย์ (re-humanization) ทั้งที่ให้แก่ตนเองและให้กับอีกฝ่าย คือ การเอาใจเขามาใส่ใจเราและพยายามเข้าใจสาเหตุที่ ทำให้เขาหรือเราเป็นเช่นนี้ (Androff, 2010: 278)

อนึ่ง ได้มีเหตุการณ์น่าสนใจอันเป็นผลมาจากการ แสดงความรู้สึกซึ่งกันและกัน เมื่อหนึ่งในสมาชิกองค์กร คลื่นซึ่งเป็นมือปืนผู้ฆ่าสมาชิกพรรค CPW ได้เดินเข้าไป ขอโทษต่อภรรยาหม้ายและลูกชายของผู้เสียชีวิต เมื่อชายคนนั้นขอโทษเสร็จสิ้น ภรรยาหม้ายเล่าว่า “เขา พุดคุยกับพวกเรานานนับชั่วโมงและขอโทษพวกเราอย่าง สุดซึ้ง เขาร้องไห้และพูดซ้ำๆ ว่า เขาเสียใจกับสิ่งที่เกิดขึ้น และร้องขอให้พวกเราให้อภัยต่อเขา เขาอ่อนวอนขอรับ การให้อภัยหลายรอบเลยทีเดียว เขายังบอกกับพวกเรา อีกว่า เมื่อถึงวันครบรอบวันที่ 3 พutschigayn เมื่อไร เขาจะรู้สึกเจ็บปวดเป็นอย่างยิ่ง เขากล่าวว่า หากย้อน เวลากลับไปได้ เขาจะไม่ทำแบบนี้” ส่วนลูกชายเสริมว่า ตนเองตระหนักรับรู้ได้ว่าผู้ก่อเหตุรู้สึกสำนึกผิด อย่างแท้จริง และก่อนบทสนทนาจะจบลง ผู้ก่อเหตุ เปิดเผยต่อเขาว่า “มากกว่า 15 ปีที่ผ่านมาที่เขาเล่าว่า เขาเปลี่ยนแปลงตัวเองมาตลอด เขาพุดกับคนจำนวน มากกว่า การเกลียดชังอาฆาตแค้นเป็นสิ่งไม่ดี และเขายัง พุดกับเด็ก ๆ นักเรียนจำนวนมากอีกด้วย เขาบอกว่าเขา เข้าไปในโรงเรียนสม่ำเสมอพร้อมกับปลุกฝังเด็กๆ ว่า จงอย่าเกลียดอาฆาตแค้นใคร เพราะนี่เป็นสิ่งที่เลวร้าย อย่างยิ่ง” คำขอโทษข้างต้นมีส่วนทำให้สมาชิกพรรค CWP คนอื่นๆ รู้สึกประทับใจ เช่น อดีตสมาชิกพรรค CWP คนหนึ่งกล่าวว่า สิ่งที่เขาสนใจมากที่สุดในการจัด กิจกรรมของคณะกรรมการฯ คือการเข้ามารับฟังเสียง ของสมาชิกองค์การคลื่นและของตำรวจ แม้สมาชิกของ สององค์กรนี้จะเข้ามามีส่วนร่วมกับคณะกรรมการฯ น้อยมากก็ตาม เมื่อเขาได้รับฟังคำขอโทษและการแสดงความ เสียใจจากสมาชิกองค์การคลื่นทำให้เขามีภาพเชิง บวกต่อองค์กรคลื่นมากขึ้น เขากล่าวว่า “ตอนนี้ผมรู้สึก ว่า ผมกำลังจะมีเพื่อนในเมืองกรีนส์โบโรเพิ่มขึ้น” (Androff, 2010: 279, 282)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า คุณูปการของ คณะกรรมการฯ คือการแสดงออกว่า สังคมจะไม่มีทาง

ขับเคลื่อนไปข้างหน้าได้เลย หากไม่สั่นคลอนกับโครงสร้างความยุติธรรมอย่างถึงรากและหากไม่ขุดคุ้ยนำเอาความเจ็บปวดจากอดีตเพื่อมาชำระ ทั้งนี้ในกระบวนการเปิดกว้างเพื่อเชิญทุกภาคส่วนเข้ามาเล่าเรื่องราวของตนเองและรับฟังผู้อื่น เป็นการสร้างพื้นที่ซึ่งทำให้ข้อมูลและความรู้สึกไหลเวียนหากันและกัน ทั้งนี้ควรต้องตระหนักว่า ด้วยประวัติศาสตร์สภาพความขัดแย้งและความไม่ไว้วางใจกันในพื้นที่ ผู้คนจำนวนหนึ่งไม่เคยคาดหวังมาก่อนเสียด้วยซ้ำว่า ตนเองจะได้มีโอกาสมาพบปะกับผู้คนหลากหลาย หรือตนเองจะได้มีโอกาสเปล่งเสียงออกมาได้บ้าง เสียงของพวกเขามีที่ทางได้เนื่องจากความตั้งใจทำงานของคณะกรรมการฯ ผลที่ตามมาจึงทำให้แต่ละภาคส่วนในเมืองกรีนส์โบโรเข้าใจกันและกันมากขึ้น (Cunningham, 2008: 83)

คณะกรรมการฯ ได้เปิดเผยถึงกระบวนการสร้างความปรองดองในมุมมองดังกล่าวว่า “เมื่อเราพูดและเข้าใจความจริง จากนั้น เราถึงจะก้าวเคลื่อนไปกล่าวถึงความปรองดองได้ พวกเราต้องสามารถอธิบายได้ก่อนว่า ความรุนแรงเกิดจากอะไร และความรุนแรงสร้างปัญหาแก่เมืองกรีนส์โบโรอย่างไร ความรุนแรงนำไปสู่ความไม่ไว้วางใจ ความกลัวและการแบ่งแยกได้อย่างไร” ในกระบวนการได้มาซึ่งความจริงข้างต้น คณะกรรมการฯ เปิดเผยว่า ตนเองได้ใช้หลักการโน้มน้าวเชิงศีลธรรม (moral suasion) เพื่อดึงทุกฝ่ายให้สามารถเดินหน้าขับเคลื่อนเมืองกรีนส์โบโรไปข้างหน้าด้วยกัน มิใช่แค่เหยื่อเท่านั้น แต่องค์กรคลื่น ตำรวจ ผู้พิพากษา อัยการ ผู้สื่อข่าว ประชาชนทุกภาคส่วน ฯลฯ ต่างเป็นองคาพยพที่มีความสำคัญทัดเทียมกัน (Greensboro Truth & Reconciliation Commission, 2006: 15-20)

เมื่อพิจารณาจากกระบวนการข้างต้นจะพบว่า คณะกรรมการฯ อูทิศให้กับการทำงานอย่างแข็งขันจนผลิตรายงานฉบับสมบูรณ์ออกมาในเดือนพฤษภาคม ปี 2006 เป็นเรื่องน่าเสียดายที่รายงานดังกล่าวไม่ได้รับความสนใจจากวงการวิชาการ สื่อมวลชน และวงการ

การเมืองเท่าไรนัก ทั้งๆ ที่คณะกรรมการฯ เขียนรายงานจากกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างเข้มข้น และทำงานปรึกษาหารือกับองค์กรศูนย์ความยุติธรรมระยะเปลี่ยนผ่านระหว่างประเทศ (International Center for Transitional Justice) คณะกรรมการฯ จะและสมานฉันท์ของแอฟริกาใต้และคณะกรรมการตรวจสอบความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติของประเทศเปรู (Drabinski, 2013: 122) อย่างไรก็ดี ควรพิจารณาเนื้อหาบางส่วนจากรายงานฉบับสมบูรณ์ ดังนี้

รายงานระบุว่า เหตุการณ์ในวันที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ. 1979 มิใช่เป็นการสังหารหมู่ที่มีผู้เสียชีวิตเพียงเท่านั้น แต่เหตุการณ์นี้เป็นสายโซ่เชื่อมร้อยสัมพันธ์มาจากมรดกการค้าทาสในอดีตเรื่อยมา ลัทธิเหยียดเชื้อชาติ ความเกลียดชังคนผิวสีและความโลภของคนผิวขาวในการข่มเหงรังแกตามอำเภอใจต่อคนผิวสีเรื่อยมา เป็นปัญหาหลักในประวัติศาสตร์อันน่าอับอายของประเทศสหรัฐอเมริกา เนื้อหาดังกล่าวสอดคล้องกับที่แอนเจลา ลอว์เรนซ์ (Angela Lawrence) หนึ่งในคณะกรรมการฯ เคยให้สัมภาษณ์ว่า “เหตุการณ์วันที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ. 1979 เป็นเพียงหนึ่งในหลายล้านการกระทำมีสาเหตุมาจากลัทธิเหยียดเชื้อชาติ ความเกลียดชังและความโลภ สามคำนี้เป็นพฤติกรรมที่ฝังอยู่กับผู้มีอำนาจในสังคมอเมริกัน” (Inwood, 2012b: 621) ผลพวงในโครงสร้างเหล่านี้ ทำให้เกิดความล้มเหลวในการปกป้องสิทธิมนุษยชนและเกิดความยุติธรรมที่ซึมซับอยู่กับเนื้อในเมืองกรีนส์โบโร การที่ผู้มีอำนาจและคนขาวมีอคติต่อคนผิวสี เหยียดหยามรังแกและให้ค่าแรงขั้นต่ำน้อย จึงผลักดันให้พวกเขาต้องรวมกลุ่มกันและเข้าเป็นสมาชิกพรรค CPW เพื่อแสวงหาชีวิตที่ดีกว่าผลที่ตามมา ยิ่งทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างคนผิวขาวนิยมลัทธินาซีกับคนผิวสีนิยมคอมมิวนิสต์ และด้วยเหตุการณ์การเลือกปฏิบัติจำนวนมาก ยิ่งทำให้คนผิวสีไม่ศรัทธาต่อตำรวจ กระบวนการยุติธรรม นักการเมืองท้องถิ่น สื่อมวลชน ฯลฯ ผลจาก

ความไม่ไว้วางใจกัน ส่งผลเชิงลบต่อเมืองอย่างมหาดล และทำให้ความสัมพันธ์ของคนในเมืองแตกแยกอย่างรุนแรง

จากนั้นในช่วงเหตุการณ์วันที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ. 1979 ตำรวจซึ่งรู้ว่าจะมีการเดินขบวนของสมาชิกพรรค CWP และรู้ว่าจะมีการบุกคุกเข้ามาขององค์กรคลื่นกลับไม่ทำหน้าที่ปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในการเดินขบวนของสมาชิกพรรค CWP และหลังจากมีการสังหารหมู่เรียบบร้อย เทศบาลเมืองกรีนส์โบโรรับประกาศภาวะฉุกเฉินเพื่อให้อำนาจเจ้าหน้าที่สามารถใช้อำนาจได้เต็มที่ทันที แต่การใช้อำนาจกลับเป็นไปเพื่อบุกคุกตรวจค้นเคหะสถาน ควบคุมและจับขังสมาชิกพรรค CWP ในข้อหาช่วยผู้ให้เกิดความรุนแรง ตลอดจนเจ้าหน้าที่ตำรวจยังข่มขู่ผู้ที่เสนอข่าวว่าเหตุการณ์นี้คือ “การสังหารหมู่” และข่มขู่คนที่กล่าวหาว่า ตำรวจเพิกเฉยต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทำนองเดียวกับการพิจารณาตัดสินจากคณะลูกขุนคนขาวทั้งหมดที่ตัดสินว่าผู้ลงมือฆ่าไม่มีความผิด รายงานได้ระบุว่า “เมื่อระบบยุติธรรมล้มเหลวในการที่จะจัดการกับผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบจากการกระทำผิด มันสื่อความหมายว่า บางอาชญากรรมคุณสมารถทำได้โดยไม่ต้องถูกลงโทษ และผู้คนจำนวนหนึ่งพบว่าตนเองจะไม่ถูกปกป้องคุ้มครองจากรัฐบาล โดยทั่วไปแล้วระบบความยุติธรรมในเมืองนี้มักมีความลำเอียงต่อคนผิวสีและคนจน” (Greensboro Truth & Reconciliation Commission, 2006: 16)

อย่างไรก็ตาม เนื้อหาในรายงานไม่ได้เอนเอียงเข้าข้างอดีตสมาชิกพรรค CWP เท่านั้น รายงานระบุว่าเหตุการณ์ดังกล่าวควรจะต้องดำเนินทั้ง 3 ฝ่าย ดังนี้ 1) องค์กรคลื่น เนื่องจากเป็นองค์กรที่นิยมใช้ความรุนแรง และปลุกระดมให้สมาชิกไปลอบทำร้ายสมาชิกพรรค CWP หลายครั้งก่อนถึงเหตุการณ์วันที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ. 1979 ตลอดจน สร้างและผลิตซ้ำวาทกรรมเหยียดหยามต่อสมาชิกพรรค CWP อย่างสม่ำเสมอ ทำให้สมาชิกพรรค CWP แทบไม่เหลือคุณค่า

ความเป็นมนุษย์ 2) สมาชิกพรรค CWP พรรคต้องรับผิดชอบต่อการเป็นชนวนก่อให้เกิดความรุนแรงเช่นกัน เนื่องจากป้ายเชิญชวนเดินขบวนต่อต้านองค์กรคลื่นของพรรค CWP ในวันเสาร์ที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ. 1979 ปรากฏข้อความว่า “จงตายซะองค์กรคลื่น” (DEATH TO THE KLAN) (โปรดพิจารณาภาพที่ 3) และในระหว่างการเดินขบวน สมาชิกพรรค CWP ได้ตะโกนโห่ร้องด้วยถ้อยคำดังกล่าว และ 3) สำนักงานตำรวจกรีนส์โบโร เนื่องจากไม่มีตำรวจปรากฏตัวหรืออยู่ใกล้ในขณะที่มีการเดินขบวน ทั้งๆ ที่ตำรวจทราบว่ามีสมาชิกองค์กรคลื่นมีอาวุธในรถและมีแผนการที่จะจู่โจมใช้ความรุนแรงต่อสมาชิกพรรค CWP โดยตำรวจสามารถที่จะป้องกันมิให้โศกนาฏกรรมนี้เกิดขึ้นได้ รายงานระบุว่าสำนักงานตำรวจแสดงออกถึงความล้มเหลวเชิงสถาบัน (institutional failures) เพราะเปิดช่องและสร้างความเป็นไปได้ให้เหตุการณ์สังหารหมู่เกิดขึ้น นอกจากนี้ภายหลังเหตุการณ์ ตำรวจยังปิดปฏิเสธไม่รับผิดชอบใดๆ

รายงานได้ระบุเสริมอีกว่า เราไม่อาจจะสร้างบ้านได้ด้วยดินและปูนเดิม ที่เคยสร้างปัญหาให้บ้านมาก่อนหน้านี้ ดังนั้น หนทางที่จะสร้างความปรองดองที่แท้จริงและมั่นคงให้ภาคส่วนต่างๆ ในเมืองกรีนส์โบโรและหนทางในการป้องกันมิให้เหตุการณ์สังหารหมู่ใดๆ ก็ตามกลับมาก่อเกิดขึ้นอีกครั้ง แต่ละหน่วยงานควรพิจารณาเพื่อทำตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ ดังต่อไปนี้

ประการแรก เทศบาลเมืองกรีนส์โบโรควรตระหนักและยอมรับว่าวันที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ. 1979 เป็นวันสำคัญทางประวัติศาสตร์ของเมือง

ประการที่สอง สถาบัน/องค์กร และบุคคลที่มีส่วนรับผิดชอบต่อความรุนแรงควรขอโทษสาธารณะในความรุนแรงที่เกิดขึ้น รายงานระบุว่า “บุคคลที่เกี่ยวข้องรวมถึงสำนักงานตำรวจเมืองกรีนส์โบโรและเทศบาลเมืองกรีนส์โบโร ควรต้องออกมาขอโทษสำหรับความล้มเหลวในการปกป้องกลุ่มผู้ชุมนุมในที่สาธารณะ องค์กรเหล่านี้

ควรต้องขอโทษสำหรับการตระหนกอย่างไม่เหมาะสมต่อ เหตุการณ์และภายหลังเหตุการณ์ จากนั้น จึงจะค่อย กล่าวถึงการมุ่งหน้าเดินต่อไป” (Greensboro Truth & Reconciliation Commission, 2006: 16)

อนึ่ง แต่ละองค์กรสะท้อนปฏิกิริยาจากข้อเรียกร้อง ให้มีการขอโทษต่อสาธารณะดังนี้ อดีตสมาชิกพรรค CWP ได้สนองตอบโดยทำการขอโทษสาธารณะสำหรับ เหตุการณ์ในอดีต ขณะที่องค์กรคลื่นมิได้กระทำการ ขอโทษในนามองค์กร อย่างไรก็ตาม อดีตสมาชิกองค์กร คลื่นจำนวนหนึ่งได้กล่าวคำขอโทษสาธารณะในนาม ตัวบุคคล ส่วนสำนักงานตำรวจเมืองกรีนส์โบโรไม่ได้เอ่ย คำขอโทษเช่นกัน ขณะที่เทศบาลมิได้กล่าวคำขอโทษ แต่กล่าวแสดงความเสียใจต่อเหตุการณ์แทน นายคีธ ฮอลิเดย์ (Keith Holliday) นายกเทศมนตรีเทศบาล เมืองกรีนส์โบโร กล่าวในขณะนั้นว่า ถ้าเทศบาลรับ ข้อเสนอนี้อย่างจริงจัง เทศบาลคงต้องขอโทษต่อ อาชญากรรมทุกๆ อาชญากรรมในเมืองเลยทีเดียว และ เขายังแสดงความเห็นว่า สำนักงานตำรวจไม่ควรขอโทษ เช่นกัน เพราะหากขอโทษเท่ากับการยอมรับว่าตำรวจ เป็นหน่วยงานที่ผิดไปเสียทุกอย่าง ทำนองเดียวกับ สมาชิกสภาเทศบาลคนหนึ่งได้แย้งว่า การเรียกร้อง คำขอโทษอาจจะทำให้เมืองกรีนส์โบโรกลับมายุ่งเหยิง ไม่สงบอีกได้ อาจจะทำให้ผู้คนจำนวนหนึ่งโกรธ และอาจ จะเป็นการเชื่อเชิญให้สมาชิกนิยมองค์กรคลื่นกับสมาชิก นิยมคอมมิวนิสต์กลับมาทะเลาะกันอีก ซึ่งการเรียกร้อง ให้ขอโทษจึงเป็นสิ่งที่แย่และจะไม่ทำให้อะไรดีขึ้น และ นายเชค ฟอว์เรสเตอร์ (Chuck Forrester) อดีตสมาชิก สภาเทศบาลกรีนส์โบโร ได้เขียนบทความลงหนังสือพิมพ์ ท้องถิ่นถึงข้อเสนอการขอโทษว่า “น่าเบื่อ ยากจะบรรลุ และไม่มีอะไรใหม่ แต่ผู้คนที่เกลียดอเมริกาคงจะชอบ ข้อเสนอนี้” (Inwood, 2012b: 617)

ประการที่สาม เทศบาลเมืองกรีนส์โบโรควรสร้าง อนุสรณ์สถานเพื่อจดจำรำลึกเหยื่อผู้เสียชีวิต

ประการที่สี่ เทศบาลเมืองกรีนส์โบโร ควรสร้าง พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นเพื่อรวบรวมบันทึกและสะสมเรื่องราว ตลอดจนภาพถ่าย หลักฐานต่างๆ ของเหตุการณ์วันที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ. 1979 และเปิดให้สาธารณชนสามารถ เข้ามาศึกษาเรียนรู้ได้

ประการที่ห้า มิใช่เพียงแต่การเรียกร้องให้มีการขอโทษ และธำรงรักษาความทรงจำผ่านประดิษฐกรรมเท่านั้น คณะกรรมการฯ ยังเสนอให้มีการปฏิรูปสถาบัน โดยเฉพาะตำรวจ และกระบวนการยุติธรรม ข้อเสนอ ที่ก้าวหน้าคือ ข้อเสนอให้ประชาชนสามารถเข้าไปเป็น คณะกรรมการอำนวยการ (board) ของตำรวจ เพื่อทำ หน้าที่ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำงาน ของตำรวจ ข้อเสนอให้มีการปฏิรูปกระบวนการคัดเลือก คณะลูกขุนของศาลในรูปแบบใหม่ โดยให้มีการ ตรวจสอบอย่างละเอียดว่า คนเหล่านี้เคยมีประวัติ การแสดงออกเชิงลบและมีอคติต่อลัทธิเหยียดเชื้อชาติ และสีผิวหรือไม่ และข้อเสนอให้มีการเพิ่มปริมาณรับ คณะลูกขุนที่ผ่านกระบวนการนี้เข้าทำงานให้มากขึ้น เพื่อให้คณะลูกขุนกลุ่มใหม่เข้าไปละลายพฤติกรรม คณะลูกขุนเดิมที่ยังติดขัดกับการมีอคติต่อคนผิวสี คณะกรรมการฯ เชื่อว่า ผลลัพธ์ที่ได้หากมีการปฏิรูป จะนำไปสู่การสร้างสถาบันที่ตอบสนองความยุติธรรม ทางสังคมและจะเป็นการป้องกันมิให้เหตุการณ์ในอดีต ย้อนกลับมาเกิดขึ้นอีกครั้ง

ประการที่หก เป็นข้อเสนออื่นๆ อาทิ ข้อเสนอให้ควร ขึ้นค่าแรงขั้นต่ำต่อแรงงานในเมืองกรีนส์โบโร ควรจัดทำ หลักสูตรอบรมต่อต้านลัทธิเหยียดเชื้อชาติ (anti-racism training) และเปิดอบรมให้กับประชาชนในเมือง เทศบาลเมืองกรีนส์โบโร ควรจัดทำรายงานประจำปีเพื่อ สำรวจปัญหาและสถานการณ์ของลัทธิเหยียดเชื้อชาติ ในเมือง ภาคสื่อมวลชนควรปฏิรูปตนเองด้วยการลดอคติ ต่อคนผิวสีในการนำเสนอข่าว โรงเรียนต่างๆ ควรปรับ หลักสูตรการสอนโดยให้บรรจุเหตุการณ์วันที่ 3

พฤศจิกายน ค.ศ. 1979 เข้าไปในรายวิชาเช่น ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ความขัดแย้งท้องถิ่น สื่อมวลชนท้องถิ่น เป็นต้น เพื่อสอนให้เยาวชนทราบถึงรายละเอียดเหตุการณ์ (Greensboro Truth & Reconciliation Commission, 2006)

เห็นได้ว่า คณะกรรมการฯ มุ่งให้ความสำคัญกับทั้งระดับปัจเจกบุคคล เทศบาลเมืองกรีนส์โบโร สำนักงานตำรวจ สื่อมวลชน และภาคประชาสังคมต่างๆ กล่าวให้ถึงที่สุดได้ว่า ความปรองดองไม่สามารถเกิดขึ้นได้เฉพาะเพียงระหว่างปัจเจกบุคคลเท่านั้น แต่ต้องมีโครงสร้างทางการเมืองและสังคมที่เข้มแข็งสนับสนุนส่งเสริมอย่างแข็งขันให้กระบวนการปรองดองเดินไปได้ และเมื่อพิจารณา จากมุมมองของคณะกรรมการฯ แล้ว ความยุติธรรมและความรุนแรงในอดีตมิได้เกิดขึ้นจากปัจเจกบุคคลเพียงเท่านั้น เพราะเธอ/เขาเหล่านั้นก็อยู่ภายใต้เงื่อนไขทางการเมือง สังคมและนโยบายสาธารณะที่อนุญาต/เปิดช่องว่างให้ผู้คนสามารถใช้ความรุนแรงกับผู้อื่น หรือแม้แต่กระตุ้นให้เกิดการใช้ความรุนแรงกับผู้อื่น ดังนั้น ปัญหาสำคัญคือสถาบันต่างๆ ทางการเมืองและสังคม (social-political institutions) มิใช่แค่ปัจเจกบุคคล ในแง่นี้ การสร้างความปรองดองจึงต้องมุ่งสร้างผ่านสองระดับในเวลาเดียวกัน คือระหว่างปัจเจกบุคคลด้วยกันและการเปลี่ยนแปลงสถาบันทางการเมืองและสังคม (McCarty, 2013: 116)

ถึงแม้ว่าคณะกรรมการฯ จะมีข้อเสนอแนะจำนวนมาก แต่ควรต้องย้ำว่า คณะกรรมการฯ ไม่มีอำนาจในการบังคับให้บุคคล/หน่วยงานใดก็ตามรับนำไปปฏิบัติตาม และการปรองดองจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน แต่น่าเสียดายที่ในกรณีการสร้างความปลอดภัยในเมืองกรีนส์โบโร พบอุปสรรคคือการไม่ให้ความร่วมมือจากองค์กรคลื่นในฐานะที่เป็นองค์กร มิใช่ในนามตัวบุคคล รวมถึง ตำรวจ ศาล ภาคธุรกิจจำนวนหนึ่ง ฯลฯ กระนั้นก็ดี ภายใต้เงื่อนไขการทำงานหนัก

อย่างไม่ย่อท้อของคณะกรรมการฯ จึงทำให้เกิดปรากฏการณ์ต่างๆ อาทิ การกล่าวแสดงความเสียใจต่อเหตุการณ์ในปี 1979 โดยเทศบาลเมืองกรีนส์โบโร พร้อมกับการรับรองการคงอยู่ของคณะกรรมการฯ ด้วยคะแนน 5-4 เสียงใน ค.ศ. 2009 และมหาวิทยาลัยอีโมรี (Emory) กับมหาวิทยาลัยมิสซิสซิปปี (Mississippi) ได้จัดตั้งศูนย์ศึกษาการค้นหาคำความจริงเพื่อความปรองดอง (Truth and Reconciliation Center) พร้อมระบุเหตุผลจัดตั้งว่า ขึ้นชมในความสำเร็จของคณะกรรมการฯ กรีนส์โบโร ขณะที่มิชชันนารีคาทอลิก 6 แห่งในประเทศสหรัฐอเมริกาถูกขึ้นมามีการจัดตั้งคณะกรรมการปรองดองของตนเองดังที่คณะกรรมการฯ กรีนส์โบโรเป็นผู้บุกเบิก (Inwood, 2012a: 1465) ปรากฏการณ์เหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า แม้คณะกรรมการฯ กรีนส์โบโรจะจัดตั้งขึ้นมาโดยภาคประชาชนโดยลำพังไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ แต่หากภาคประชาชนรวมกลุ่มกันได้อย่างเข้มแข็ง และหนักแน่นในการชำระสะสางเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์และสรรสร้างสังคมใหม่ที่ยุติธรรม พวกเขาได้เพียรพยายามและอาศัยพลังของตนเพื่อขับเคลื่อนผลักดัน แม้ไม่อาจกระทั่งกล่าวได้ว่าการสร้างความปรองดองในเมืองกรีนส์โบโร จะสำเร็จหรือไม่ เนื่องด้วยเป็นการสร้างความปรองดองภายใต้เงื่อนไขที่ไม่เปลี่ยนแปลงทางการเมือง-สังคมและยังมีอีกหลายปัจจัยที่คั่งค้างอยู่มาก ทว่าสิ่งที่พอจะกล่าวได้คือ คณะกรรมการฯ สามารถทำหน้าที่ได้ดีที่สุดภายใต้และข้อจำกัดนันทนาการแล้ว

บทสรุป

การสร้างความปลอดภัยต้องมีขึ้นเริ่มต้นที่การให้อภัยและการลืมน (forgive and forget) แต่ต้องเริ่มต้นจากการจำและการเปลี่ยนแปลง (remember and change) (Lederach, 2005: 152) คำกล่าวดังกล่าวสามารถปรับประยุกต์ใช้ในกรณีกรีนส์โบโรได้อย่าง

ชัดเจน เหตุการณ์สังหารหมู่ในวันที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ. 1979 จากสมาชิกองค์กรคลื่นที่กระทำต่อสมาชิกพรรค CWP ถือเป็นจุดสูงสุดจากความเกลียดชังที่คนขวามือต่อคนฝิวสีและคนยากจนที่ฝึกฝั่อุดมการณ์คอมมิวนิสต์ ในฐานะที่เป็นผู้เสียเปรียบและต่ำต้อยทางสังคมและแทบไม่เคยได้สัมผัสกับความยุติธรรม หนทางเดียวที่จะไม่ทำให้เหตุการณ์สังหารหมู่นี้ถูกทำให้เลอะเลือนหรือลืมนำพวกเขาจึงร่วมมือกับประชาชนภาคส่วนต่างๆ ในเมืองกรีนส์โบโร เพื่อจัดตั้งคณะกรรมการค้นหาความจริงเพื่อความปรองดองกรีนส์โบโรในปี 2003 ซึ่งเป็นคณะกรรมการฯ แห่งแรกที่ถูกจัดตั้งขึ้นโดยภาคประชาชนรากหญ้า คณะกรรมการฯ ได้เผชิญหน้ากับแก้ปัญหา มรดกความรุนแรงด้วยการใช้แนวคิดความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ซึ่งมีสาระใจกลางคือการไม่มุ่งแก้แค้นผู้ก่อความรุนแรง หากแต่เน้นการสานเสวนาถึงปัจจัยสาเหตุ โครงสร้าง ความรุนแรง ช่วงขณะและผลกระทบของเหตุการณ์ในปี 1979 โดยนำทุกภาคฝ่ายเข้ามาพูด และ

รับฟังซึ่งกันและกันภายใต้บรรยากาศประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม และด้วยปณิธานที่มุ่งหวังให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างความยุติธรรมจากลัทธิเหยียดเชื้อชาติและสีผิวที่ดำรงอยู่เนิ่นนานในเมืองกรีนส์โบโร นี้อีก ในกระบวนการทำงานของคณะกรรมการฯ ได้เปิดเผยให้เห็นว่า เหตุการณ์สังหารหมู่มิได้ทำให้เกิดเหยื่อผู้เสียชีวิตจำนวน 5 คนเท่านั้น แต่ทุกคนในเมืองได้ตกเป็นเหยื่อภายใต้โครงสร้างความไม่ยุติธรรมเหมือนกัน ในมุมมองนี้ทำให้ขบคิดได้ว่า การสร้างความปรองดองที่แท้จริงไม่สามารถทำได้ในระดับปัจเจกบุคคลเท่านั้น แต่ต้องมีการปะทะและแก้ไขโครงสร้างสถาบันการเมืองและสังคมไปพร้อมกัน สุดท้ายนี้ ตัวแบบของการสร้างความปรองดองจากรากหญ้าในเมืองกรีนส์โบโร น่าจะพอเป็นตัวอย่งที่ดีระดับหนึ่งสำหรับชุมชนแห่งใดก็ตามที่ประสบพบเจอความโหดร้ายหรือเหตุการณ์คล้ายคลึงกัน สามารถนำไปพิจารณาปรับประยุกต์ใช้เพื่อสร้างความปรองดอง อันมาจากการริเริ่มของผู้คนในชุมชนเอง

บรรณานุกรม

- Androff, D. (2010). "To not hate": reconciliation among victims of violence and participants of the Greensboro Truth and Reconciliation Commission. **Contemporary Justice Review**. 13 (3), 269-285.
- Banker's Notes. (2013). **The Greensboro Massacre**. Retrieve from <http://www.bankersnotes.com/2013/11/the-greensboro-massacre.html>
- Bermanzohn, S.A. (1998). The Greensboro massacre: Political biographies of four surviving demonstrators. **New Political Science**. 20 (1), 69-89.
- Cunningham, D. (2008). Truth, Reconciliation, and the Ku Klux Klan. **Southern Cultures**, 14 (3), 68-87.
- Cunningham, D., Nugent, C., & Slodden, C. (2010). The Durability of Collective Memory: Reconciling the "Greensboro Massacre". **Social Forces**. 88 (4), 1517-1542.
- Democraticunderground. (2016). **Who else remembers the I-95 "You are in Klan Country" Billboard circa 1970?** Retrieve from <http://www.democraticunderground.com/10023422302>
- Drabinski, J.E. (2013). Reconciliation and Founding Wounds. **Humanity: An International Journal of Human Rights, Humanitarianism, and Development**. 4 (1), 117-132.
- 50 States. (2016). **50 States in USA**. Retrieve from <http://www.50states.com/ncarolin.htm>
- Greensboro Truth & Reconciliation Commission. (2006). **Greensboro Truth & Reconciliation Commission**. Retrieve from <http://www.greensborotrc.org/>
- Hayner, P. B. (2010). **Unspeakable Truths: Transitional Justice and the Challenge of Truth Commissions**. London: Routledge.
- Inwood, J. (2012a). Righting Unrightable Wrongs: Legacies of Racial Violence and the Greensboro Truth and Reconciliation Commission. **Annals of the Association of American Geographers**. 102 (6), 1450-1467.
- Inwood, J. (2012b). The politics of being sorry: the Greensboro truth process and efforts at restorative justice. **Social & Cultural Geography**. 13 (6), 607-624.
- Jovanovic, S. (2012). **Democracy, Dialogue, and Community Action: Truth and Reconciliation in Greensboro**. Fayetteville: University of Arkansas Press.
- King, M. L. (1986). Where do we go from here: chaos or community?, in Washington, J. (ed.) **A Testament of Hope: The Essential Writings and Speeches of Dr. Martin Luther King Jr.** San Francisco, CA: Harper Collins.

- Lederach, J. P. (1997). **Building Peace: Sustainable Reconciliation in Divided Societies**. Washington D.C.: United States Institute of Peace.
- _____. (2005). **The moral imagination: The art and soul of building peace**. Oxford: Oxford University Press.
- McCarty, J.W. (2013). The Embrace of Justice: The Greensboro Truth and Reconciliation Commission, Miroslav Volf, and the Ethics of Reconciliation. **Journal of the Society of Christian Ethics**. 33 (2), 111-129.
- N&R Greensboro. (2016). Historic Photos Of The 1979 Klan-Nazi Shooting. Retrieve from http://www.greensboro.com/gallery/historic-photos-of-the-klan-nazi-shooting/collection_5f9c6510-a189-11e4-b960-33048c9cea26.html
- Williams, J.E. (2009). Legitimacy and Effectiveness of a Grassroots Truth and Reconciliation Commission. **Law and Contemporary Problems**. 72 (2), 143-150.